

Archeologienota

Gooik (Kester), Bruneastraat 15

Archeologienota
2019D321

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1 - B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik@konijnenburg.com

verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., (2019), Gooik (Kester), Bruneastraat 15, HAAST-rapport 2019-19, Bree, D/2019/12654/19

© 2019 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

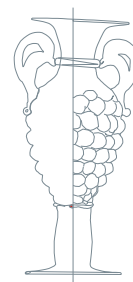
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2019/12654/19

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: het projectgebied gesitueerd op de luchtfoto uit 2018

Inhoud

1. Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

1.1.2 Archeologische voorkennis

1.1.3 Onderzoeksopdracht

1.1.4 Werkwijze

1.2 Assessment rapport

1.2.1 De landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied

1.2.2 Historische situering

1.2.3 Archeologische situering

1.2.4 Synthese

1.2.5 Samenvatting gespecialiseerd publiek

1.2.6 Samenvatting niet-gespecialiseerd publiek

Bibliografie

Figurenlijst

Bijlagen

1. Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2019D321
Actoren	Rik van de Konijnenburg, OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatie: Provincie	Vlaams Brabant
Gemeente	Gooik
Deelgemeente	Kester
Site (adres)	Bruneaustraat 15
Kadastrale gegevens	Gooik afd 3 (Kester) sectie B perceel 23x2 partim
Oppervlakte onderzoeksgebied	oppervlakte kadastraal perceel = 453,26 m ² , oppervlakte onderzoeksgebied: 6 m²
Kadastraal percelenplan	Zie fig. 2
Topografische kaart	Zie fig. 3
Begindatum onderzoek	26/04/2019
Einddatum onderzoek	05/05/2019
Relevante termen thesauri OE	Bureauonderzoek / programma van maatregelen

Bounding Box:

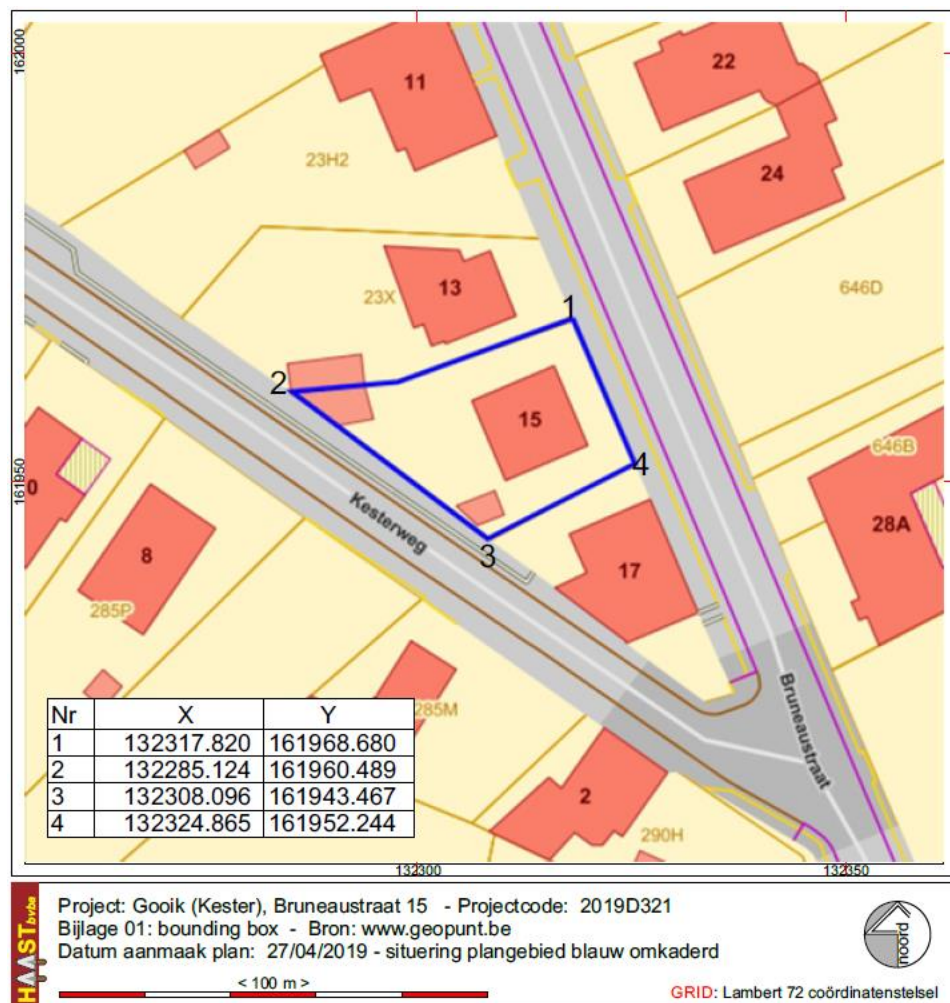

Fig. 1: Bounding
Box

Kadastrale gegevens: Gooik afd 3 (Kester) sectie B perceel 23x2, oppervlakte van het perceel is 453,26 m², oppervlakte van het onderzoeksgebied is 6 m²

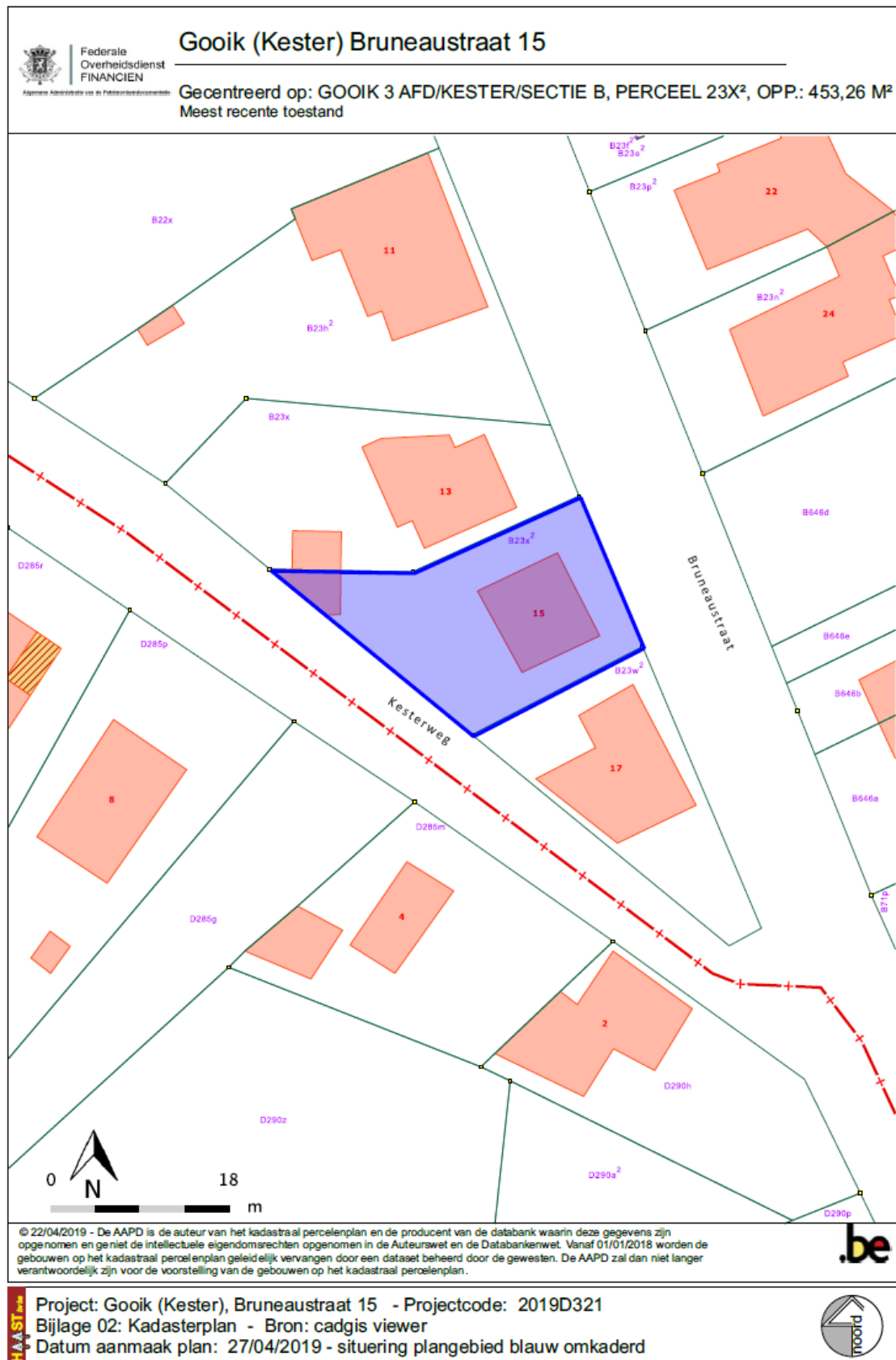

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 01/01/2019 © cadgis viewer

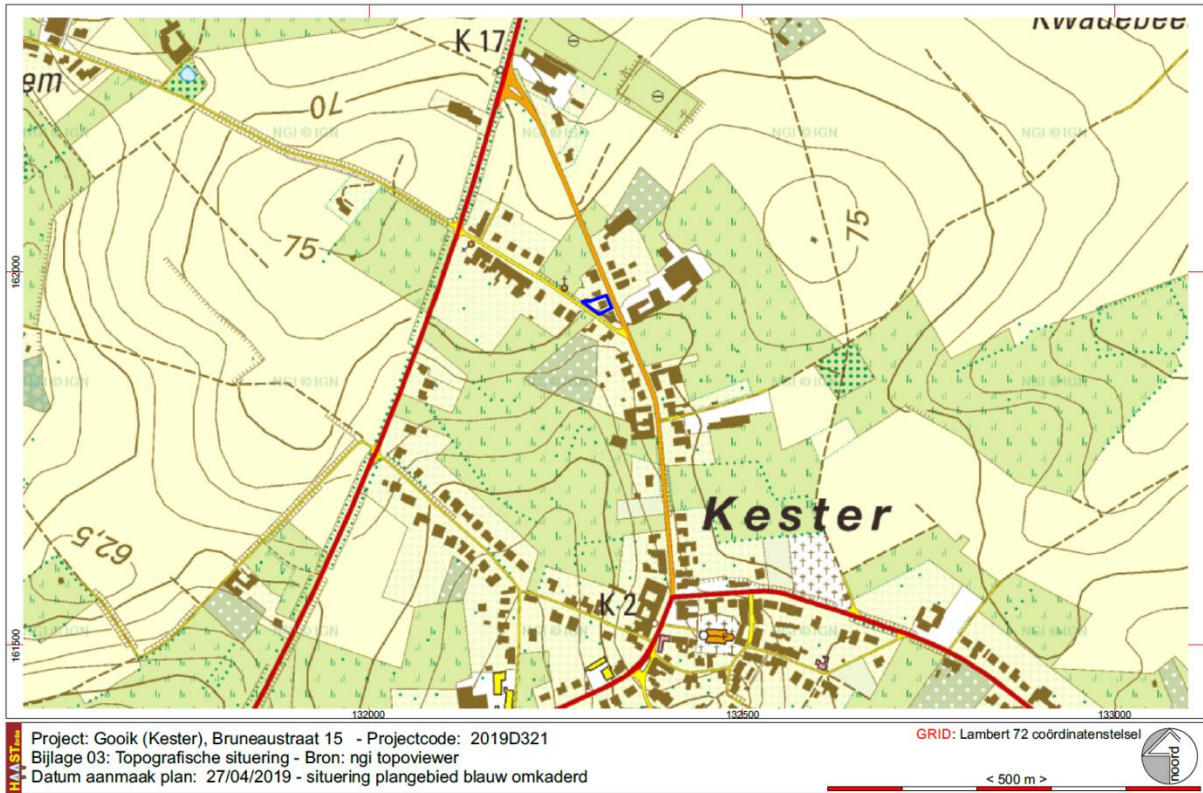

Fig. 3: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart 1/10.000. © NGI & cartoweb

Fig. 4: Situering van het onderzoeksgebied op de luchtfoto winter 2007 © Geopunt.be

1.1.2 Archeologische Voorkennis

Het terrein bevindt zich binnen de archeologisch afgebakende en beschermde zone “Kester – Romeinse Vicus” (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/302880>), maar binnen het projectgebied, het kadastrale perceel B23x2 werden tot op heden geen vondsten gemeld noch archeologische onderzoeken uitgevoerd.

1.1.3 Onderzoeksopdracht

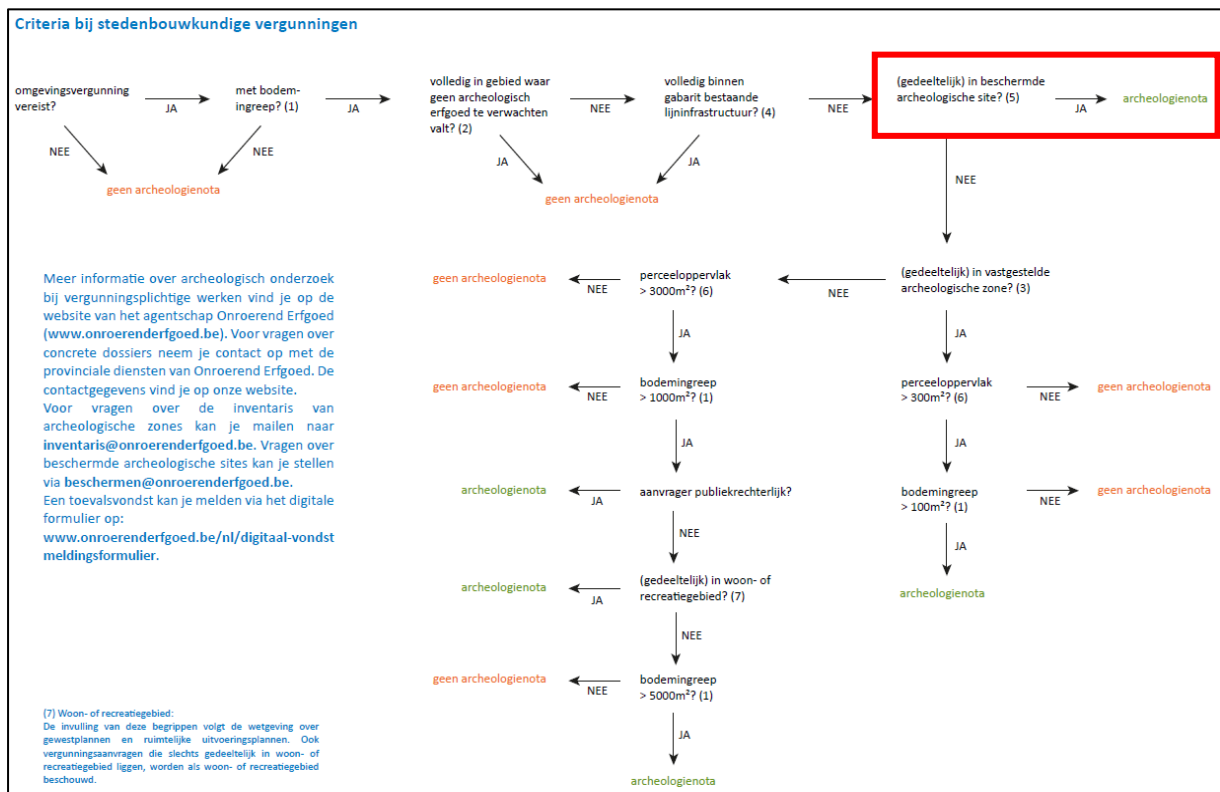
Randvoorwaarden

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag (omgevingsvergunning – plaatsen van een put voor opvang van hemelwater).

De wetgeving met betrekking tot archeologie omvat enerzijds het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en anderzijds het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 die voor archeologie in werking traden op 1 juni 2016.

Overwegende dat de percelen waarop de vergunning betrekking heeft geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in een archeologische zone (historische kern), opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones¹, dan dient een bekrachtigde archeologienota te worden toegevoegd bij de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning.

Uitstel van veldwerk is gerechtvaardigd omdat, gelet op de oppervlakte van het feitelijke projectgebied, slechts 6 m², verder archeologisch onderzoek best uitgevoerd als een archeologische opgraving, om veiligheids- en maatschappelijke redenen uit te voeren zo kort mogelijk voorafgaand aan de graafwerken nodig voor het plaatsen van de put.

¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Historische stadskern van Hasselt* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140049> (geraadpleegd op 7 december 2018)

Vraagstelling

Het bureauonderzoek heeft tot doel het projectgebied archeologisch te evalueren op basis van bestaande bronnen en de impact van de geplande werken op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed te bepalen. Dit houdt in dat er informatie wordt verzameld over de mogelijke aanwezigheid of afwezigheid van archeologisch erfgoed binnen het projectgebied. De kenmerken, de relatie met het omringend landschap, de bewaringstoestand en de waarde van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed worden ingeschat. Ook de manier waarop de geplande bodemingrepen worden uitgevoerd maakt deel uit van de evaluatie.

Het bureauonderzoek formuleert een antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- welke evolutie kende het landschap van het projectgebied?
- welke evolutie kende het gebruik van het terrein?
- wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Beschrijving van de geplande werken

Het “bouwprogramma” omvat het plaatsen van een ondergrondse regenwaterput aan de voorzijde van de bestaande woning, in de zuidoostelijke hoek van het perceel. De waterput heeft een diameter van 2,50 m en is 2 m hoog (buitenafmetingen).

Technische details:

KENMERKEN	CARACTERISTIQUES	
Totale inhoud	7.500 L	Volume total
Gewicht	5.000 kg	Poids
Hijsslussen	4	Boucles de levage
Buitenafmetingen	Ø 250 H 200 cm	Dimensions extérieures
Verkeersbelastingsklasse	A15 (NBN EN 124)	Classe de charge de trafic
Omgevingsklasse	EE3 (NBN B 15-001)	Classe d'environnement
Milieuklasse	XC4, XF1 (NBN EN 206-1)	Classe environnementale
Druksterkteklasse	C35/45	Classe de résistance

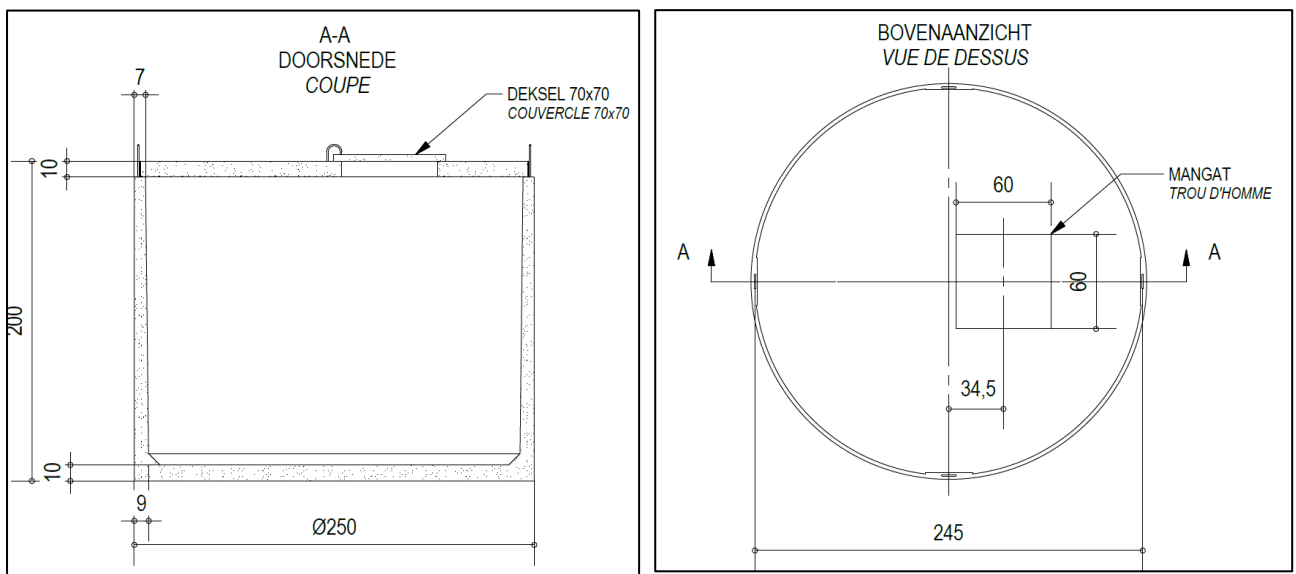

Fig. 5: technische details van de regenwaterput, bron: E. Gettemans

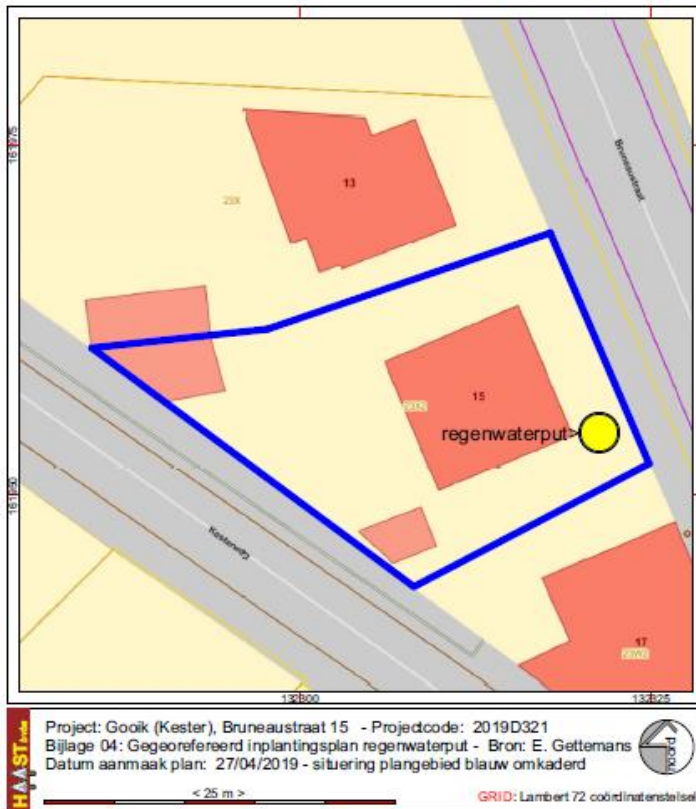

Fig. 6: gegeoreferend inplantingsplan van de projectzone

Fig. 7: foto's van de plaats waar de regenwaterput geplaatst zal worden, bron: mevr. E. Gettemans

1.1.4 Werkwijze

Met dit bureauonderzoek willen we inzichten krijgen in de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het onderzoeksgebied en de omgeving. Die inzichten worden verder getoetst aan de geplande ingrepen in de bodem. Het doel is te bepalen in hoeverre verder archeologisch onderzoek aangewezen is om zo te komen tot een programma van maatregelen teneinde de archeologische waarde en mogelijke kennisvermeerdering op archeologisch vlak voor de site en de omgeving van het projectgebied in te kunnen schatten. Om een antwoord te formuleren op de gestelde onderzoeksvragen werden diverse bronnen geraadpleegd waarvan de referenties gebundeld werden in de bibliografie.

Om een inzicht te krijgen in de archeologische kennis betreffende het gebied werd de Centraal Archeologische Inventaris geraadpleegd (cai.onroerendergoed.be en geo.onroerendergoed.be) en de verslagen van eerdere onderzoeken op aanpalende percelen.

Wat betreft de landschappelijke ligging, de tertiairgeologische en quartairgeologische gegevens en de geomorfologie werd gebruik gemaakt van de websites www.geopunt.be en <https://dov.vlaanderen.be>. Via [geopunt.be](http://www.geopunt.be) werden de historische kaarten geraadpleegd (Ferrariskaart, Vandermalenkaart, Atlas der Buurtwegen), evenals luchtfoto's van het projectgebied van 1971 tot en met 2016; enkel de betekenisvolle foto's werden in deze studie opgenomen. Via het Cartesiusportaal werden de historische topografische kaarten geconsulteerd, ook hier werden enkel de betekenisvolle kaarten opgenomen. Het kadasterplan werd opgevraagd via de publieke cadgis viewer van de federale overheid (http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE).

Alle gebruikte rasterdatasets werden opgehaald via PYTHAGORAS software en bewerkt met CORELDRAW X8.

1.2 Assessmentrapport

Geografische en topografische situering

Het projectgebied is gelegen aan de Bruneastraat, huisnummer 15, in de gemeente Gooik, deelgemeente Kester, provincie Vlaams Brabant. Het perceel grenst aan de voorzijde aan de Bruneastraat en aan de achterzijde aan de Kesterweg. Gooik is gelegen in het Pajottenland. Het landschap vertoont in het algemeen een golvend reliëf. Het wordt gekenmerkt door een opeenvolging van langgerekte, doorgaans in zuidwest-noordoostrichting lopende ruggen, gescheiden door talrijke depressies of beekvalleien, die veelal begrensd zijn

door een kleine steilrand. De belangrijke vallei van de Zuunbeek, plaatselijk tamelijk breed, zoals aan de Beringenvijvers, tekent zich duidelijk af in dit landschap.

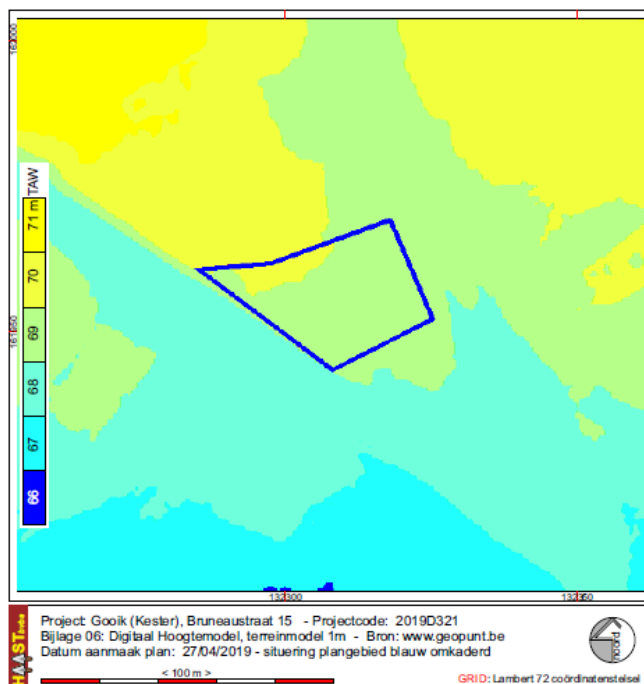

Fig. 8: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM op projectgebiedschaal © Geopunt

Het projectgebied ligt op gemiddeld +69,20 m TAW en is vlak. Op macroschaal is het terrein licht dalend van noordoost naar zuidwest. Het terrein bevindt zich op de zuidoostelijke flank van een lichte heuvelrug, met aan de oostzijde, richting zuid een lichte geulvormige insnijding naar de vallei Plaatsbeek, een kleine vertakking van de Zuunbeek, die ten zuiden van het projectgebied stroomt. De Plaatsbeek en de Zuunbeek horen tot het Dijlebekken en het stroomgebied van de Zenne. De stroomrichting van de Plaatsbeek is van noord naar zuid, de Zuunbeek stroomt van westzuidwest naar oostnoordoost.

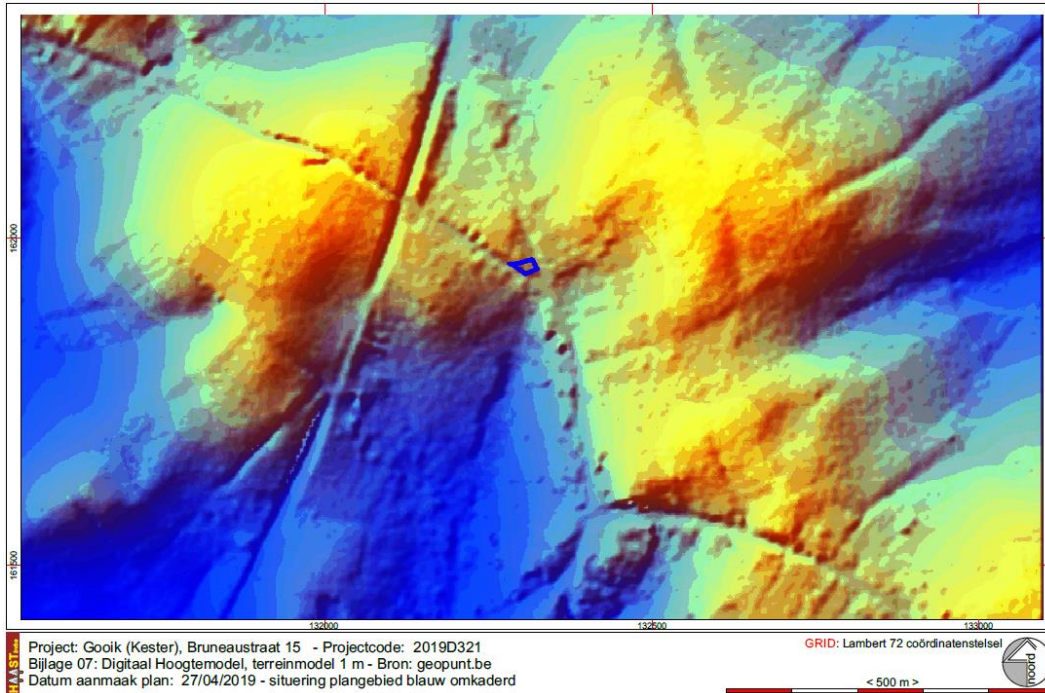

Fig. 9: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM op macroschaal © Geopunt

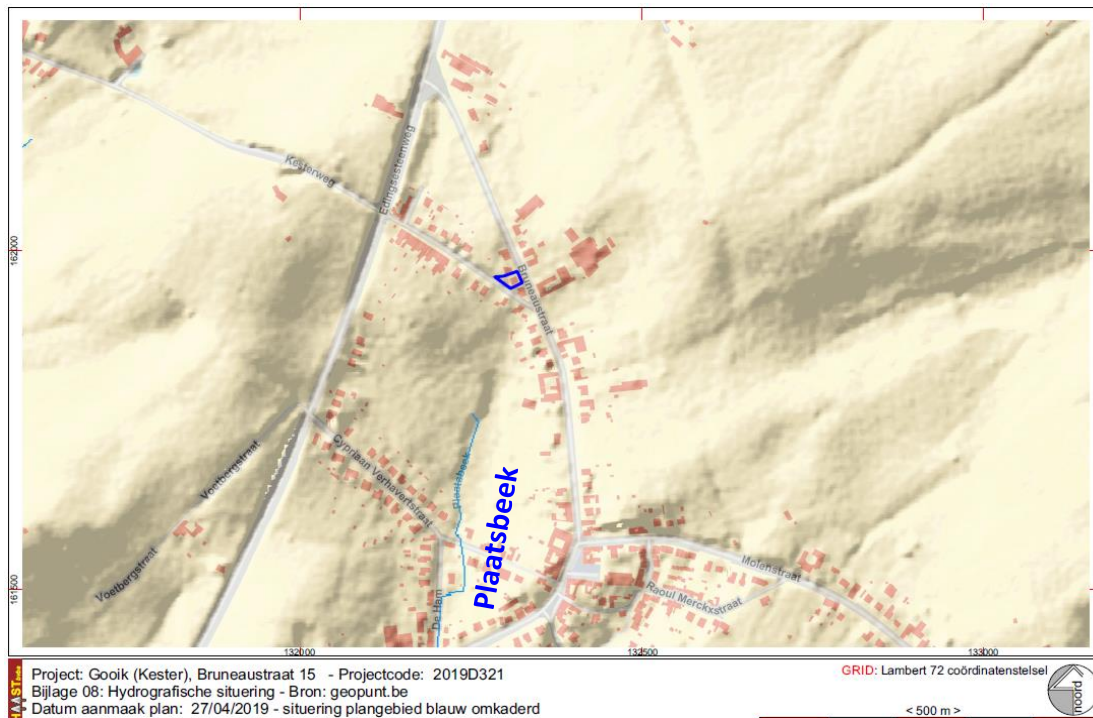

Fig. 10: Hydrografische situering van het projectgebied. © Geopunt

Geologische en bodemkundige situering

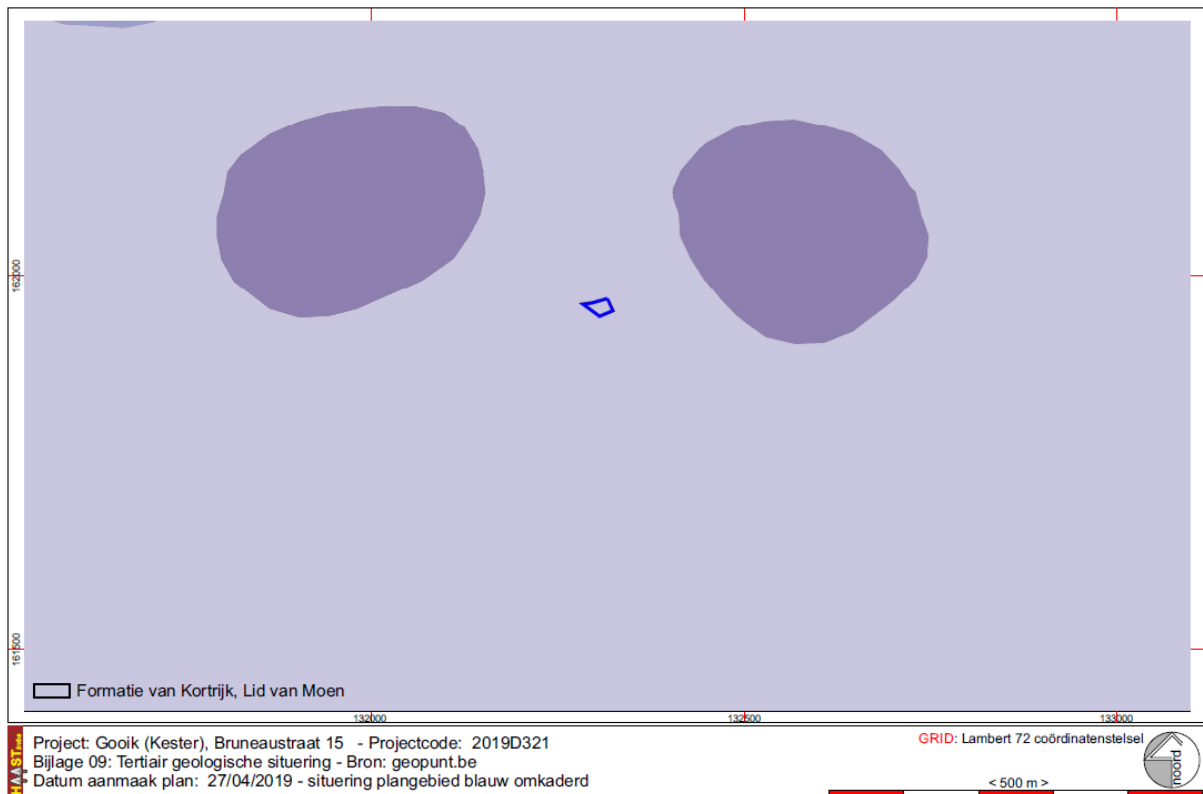

Fig. 11: Het onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart © geopunt.be.

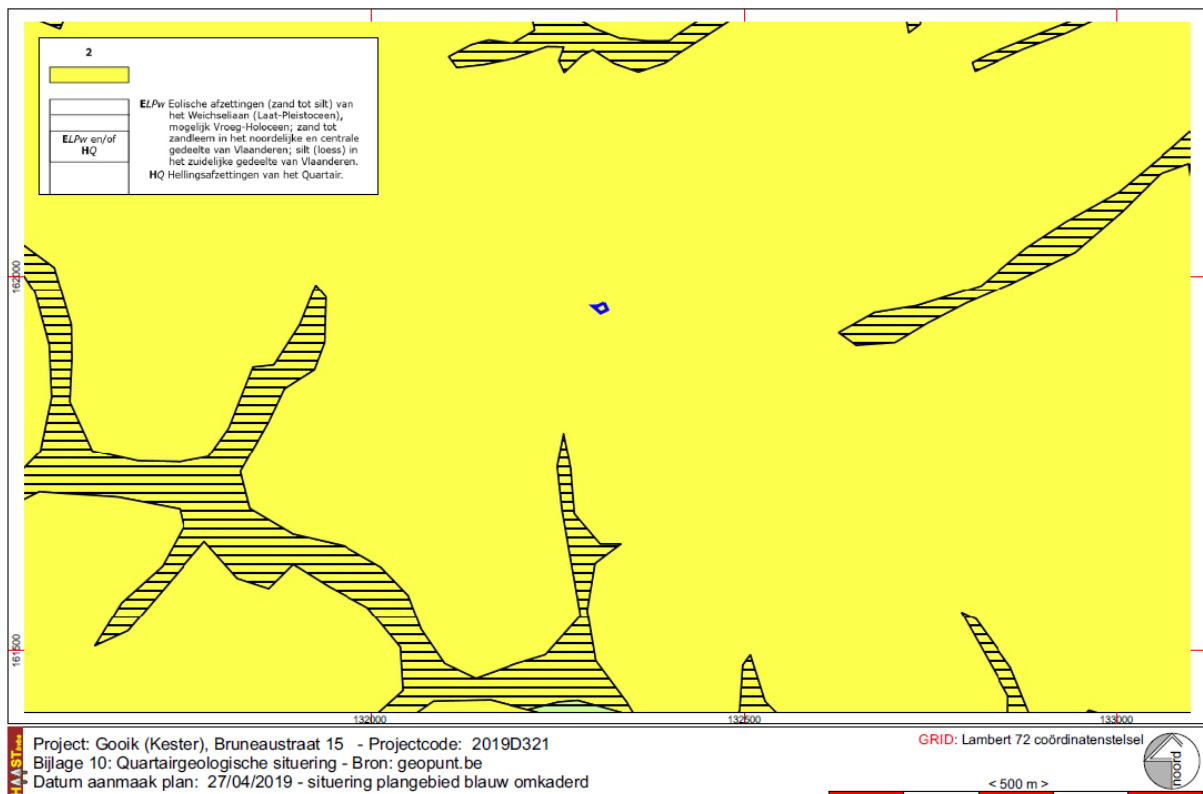

Fig. 12: Het onderzoeksgebied op de quartaargeologische kaart en de profieltypefiche 2 © geopunt.be

De **Tertiaire ondergrond** ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Kortrijk, lid van Moen. De formatie bestaat uit door de zee afgezette (mariene) kleilagen uit het Ypresiaan (Vroeg-Eoceen, rond 52 miljoen jaar oud). De Formatie van Kortrijk bestaat voornamelijk uit klei, soms zandig of siltig. In het oosten, in Brabant en in de Kempen, is de formatie relatief zandiger. Soms komen fossielen of bioturbatie voor. In het uiterste westen van België vormt de formatie een 125 meter dik pakket in de ondergrond, maar naar het oosten toe wordt de dikte geleidelijk aan minder. Het Lid van Moen is één van de vier leden die onderscheiden worden in de formatie van Kortrijk. Dat Lid van Moen, klei van Moen, bestaat uit een magere klei, grijze klei tot silt.

Op de **Quartairgeologische kaart** met schaal 1:200.000 is het plangebied gekarteerd als type 2. Dat type wordt gekenmerkt door eolische afzettingen uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. De eolische afzettingen bestaan uit zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen en silt (löss) in het zuidelijke gedeelte. Hellingafzettingen uit het quartair vormen het quartairsubstraat.

Op de **Bodemkaart van België** is het grootste deel van het projectgebied gekarteerd als een Aba1 bodem². In de meest oostelijke hoek, de plaats waar de regenwaterput geplaatst zal worden, werd een Abp0-bodemserie aangetroffen. **Aba1-bodems** zijn droge leembodems met textuur B horizont, fase 1, een A-horizont van meer dan 40 cm. De serie Aba ontwikkeld in het Pleistocene loessdek vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor is een donkerbruin, homogeen humushoudend leem; bij Aba0 rust de Ap op een geelbruine overgangshorizont. De Bt is bruin zwaar leem (gemiddelde 20% klei) met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Bij Aba(b) profielen met gevlekte textuur B vertoont deze horizont grijze strepen of gebleekte vlekken. Bij de substraatseries begint een steenachtig zand, klei- of klei-zandsubstraat op geringe of matige diepte. De bodems vertonen geen watergebrek en geen wateroverlast dank zij de gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen. **Abp0-bodems** zijn droge leembodems zonder profielontwikkeling. Fase 0 betekent fase met begraven textuur B horizont op matige diepte. De Abp bodems komen voor in colluviale droge leemdepressies. Deze gronden bestaan uit leemmateriaal geërodeerd van de hoger liggende plateau gronden. De landbouw waarde van de Abp gronden ligt één klasse lager dan die van de Aba gronden wegens het meestal geringe waterbergingsvermogen.

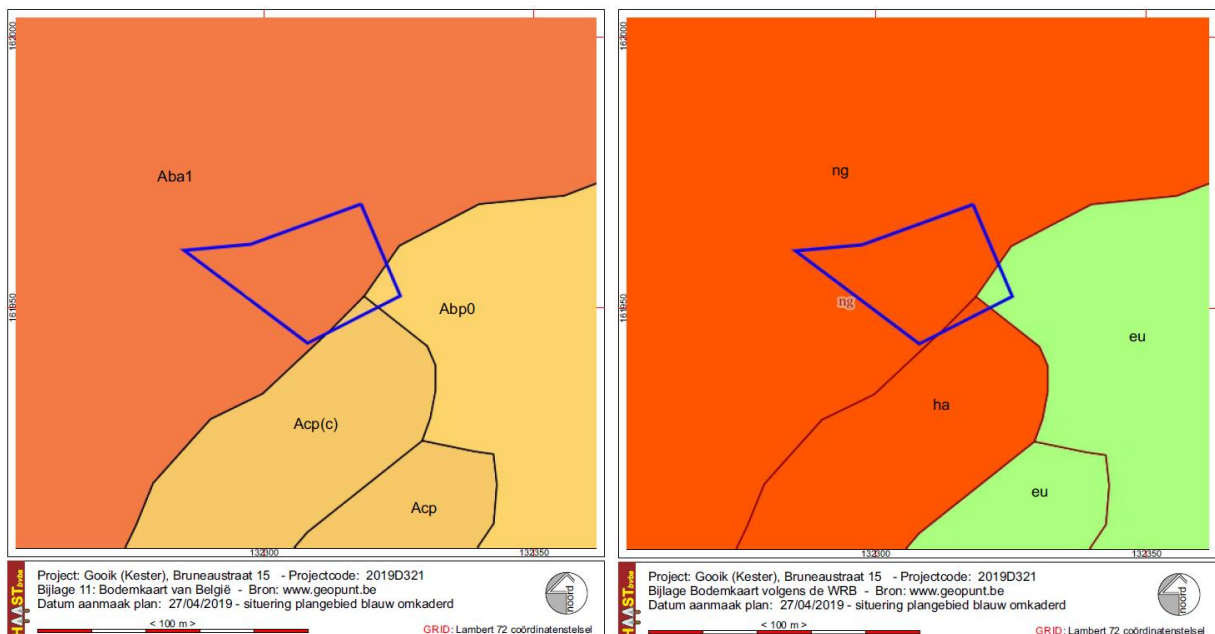

Fig. 13: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens de Belgische Classificatie (links) en volgens de WRB (rechts) © geopunt.be

² LOUIS, A., 1957, Bodemkaart van België, verklarende tekst bij het kaartblad Sint-Kwintens-Lennik 101W, Centrum voor Bodemkartering, publikaties van het comité voor het opnemen van de bodemkaart en de vegetatiekaart van België, Uitgegeven onder de auspiciën van het Instituut tot aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (I. W. O. N. L.)

Op de **bodembedekkingskaart opnamejaar 2012** is het projectgebied ingekleurd als een bebouwd perceel met een eengezinswoning, een garage, een tuinpad en inrit en een tuintje aan de zuidrand van het projectgebied.

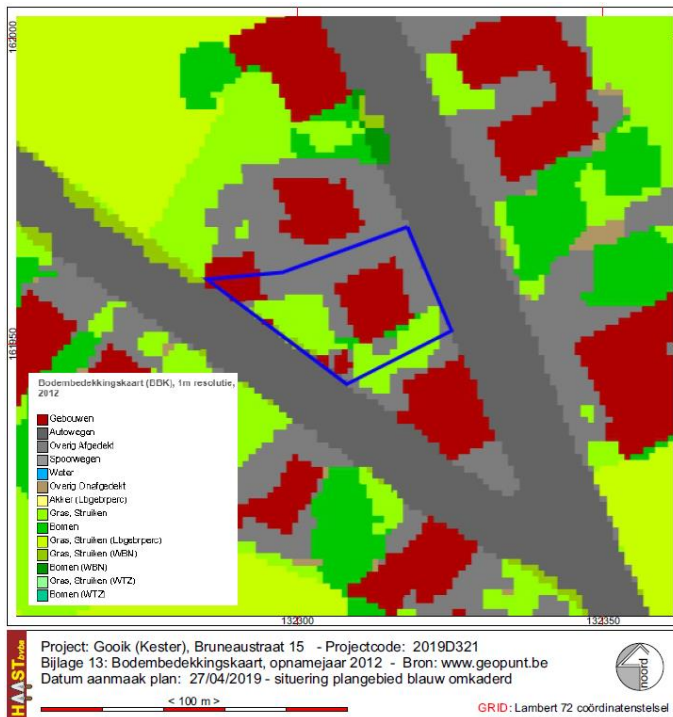

Fig. 14: Het onderzoeksgebied op de bodembetekingskaart opname 2012 © Geopunt.be

1.2.2 Historische situering

Historische cartografie

Fig. 15: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart (1771-1776) ©geopunt.be

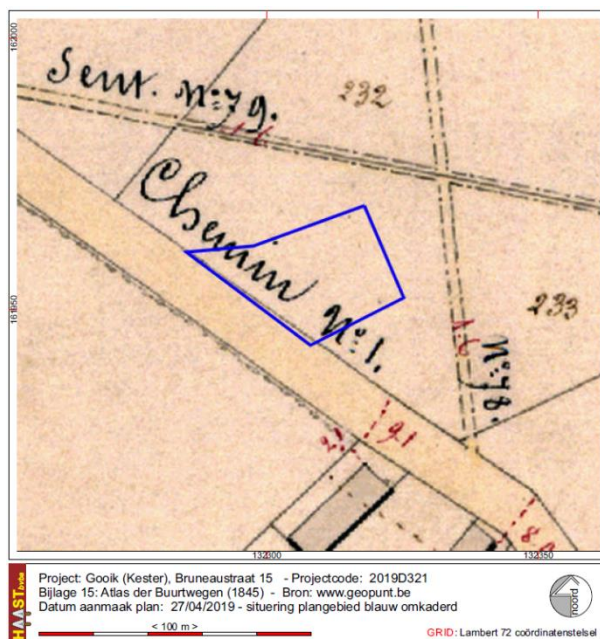

Fig. 16: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (1845) © cartesius.be

Fig. 17: Situering van het projectgebied op de Vandermaelenkaart (1854) © geopunt.be

Uit de historische kaarten blijkt dat het projectgebied minstens tot in de tweede helft van de 19de eeuw onbebouwd was. De bruneastraat is bovendien nietaangeuid op de Ferrarskaart en de Vandermaelenkaart. Wel staat een pad op het tracé van de huisige Bruneastraat aangeduid op de Atlas der Buurtwegen, daar aangeduid als *Sentier n° 78*. Het grondgebruik is onduidelijk. De georeferentie van de ferrarskaart, de enige kaart met een aanduiding van grondgebruik, is niet 100% exact. Het projectgebied kan gelegen zijn binnen het akkergebied zoals aangeduid op fig. 15, maar kan ook deel uitgemaakt hebben van de iets zuidoostelijker gelegen boomgaard.

De huidige Bruneaustraat verschijnt voor het eerst op de Popp-kaart; tot midden 19de eeuw was de huidige Kesterstraat blijkbaar de belangrijkste weg richting Gooik. De aanleg van de Bruneaustraat heeft daar verandering in gebracht.

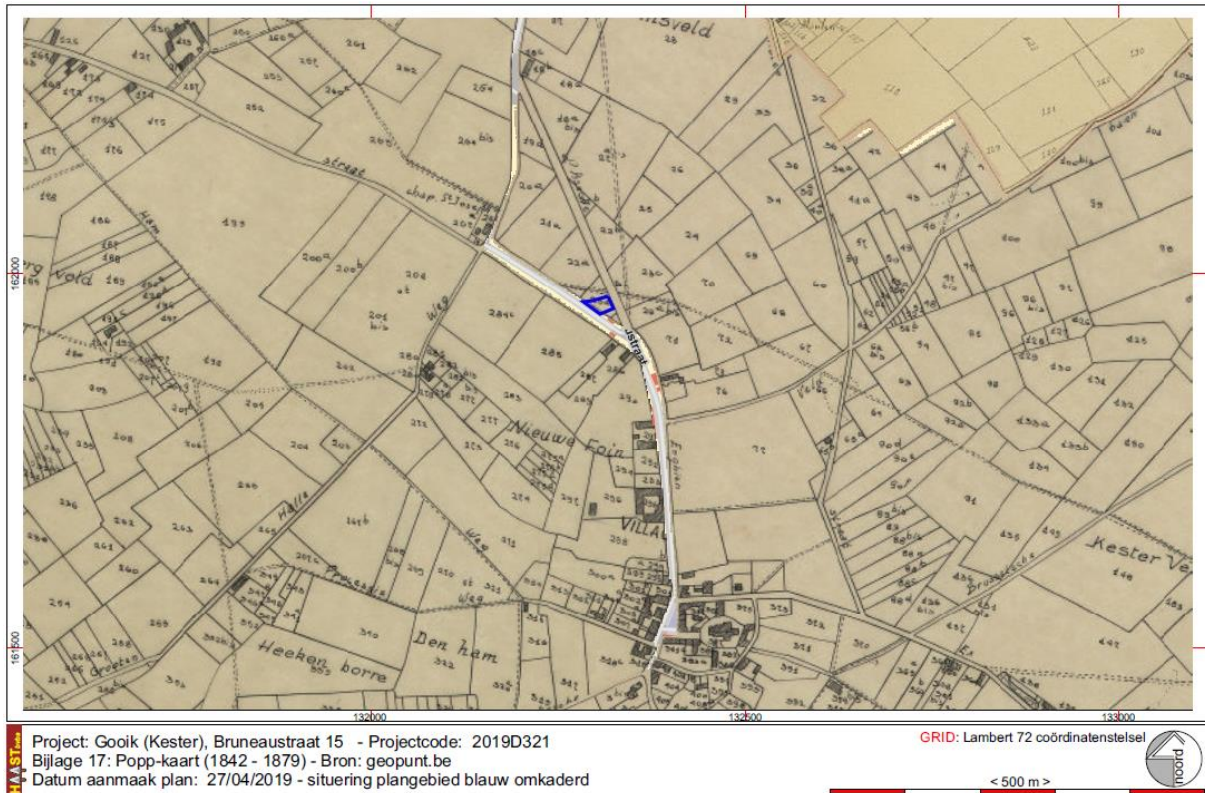

Fig. 18: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (1842 - 1879) © geopunt.be

Op de luchtfoto's is het gebied enkel te zien in haar huidige staat met enkel een kleine variatie in de tuinaanleg.

Fig. 19: Luchtfoto's uit 1971 - 2018 © geopunt.be

Verstoorde zones:

De impact van de bouw van de woning, aanleg van de inrit, tuinaanleg en bouw van de garage konden niet nagegaan worden. Gelet op de dikte van de A-horizont, ca. 40 – 60 cm zoals beschreven in de verklarende tekst bij de Bodemkaart van België, is het meer dan waarschijnlijk dat de zones waarin gebouwd werd, de oorspronkelijke bodemopbouw matig tot ernstig verstoord is waardoor de archeologische verwachting tot het aantreffen van sporen en andere erfgoedwaarden in situ als quasi onbestaande mag beschouwd worden.

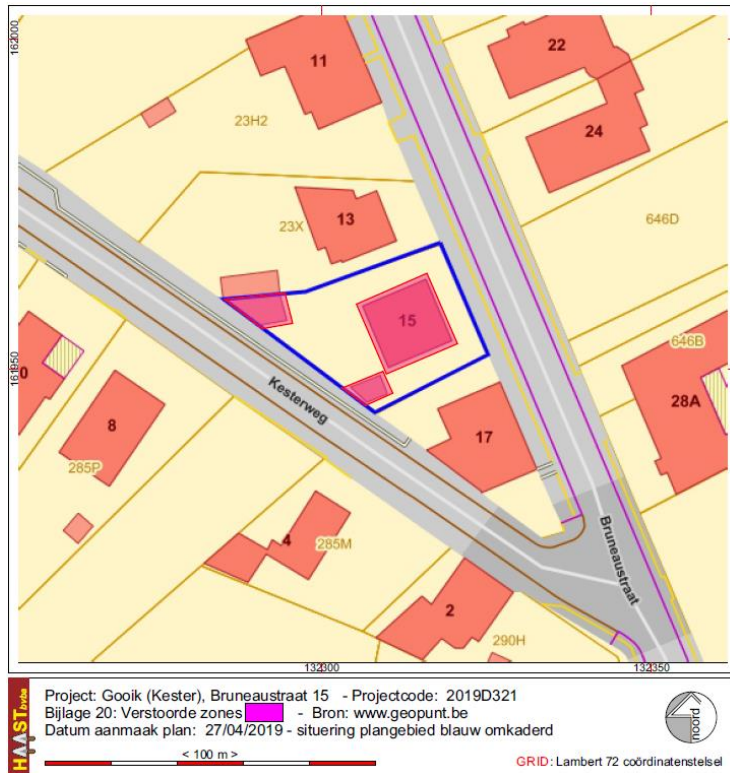

Fig. 20: verstoorde zones

1.2.3 Archeologische situering

Het projectgebied is gelegen aan de oostelijke grens van de afgebakende beschermde archeologische zone Kester – Romeinse Vicus³:

Algemene situering

De vicus van Kester ligt in de deelgemeente Kester, in de zuidoostelijke hoek van de gemeente Gooik in het Pajottenland. Het plateau waarop de vicus gelegen is (60-75 m TAW) gaat aan de zuid- en westkant vrij abrupt over in de vallei van de Zuunbeek/Beringenbeek/Bruggeplasbeek en wordt aan de noordwestelijke zijde afgeboord door de Kesterheide/Kesterheuvel (110 m TAW), één van de getuigenheuvels uit de Diestiaanzee. Het landschap van de streek rond Kester wordt gekenmerkt door een golvende afwisseling van beken en heuvels. Droge leemruggen, onder akkerbouw en onder weide, worden afgewisseld met natte valleien waarin dikwijls loofbos voorkomt.

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Romeinse vicus van Kester [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/302880> (geraadpleegd op 30 april 2019)

Archeologische nota

Al honderden jaren lang komen er in Kester aanzienlijke hoeveelheden Romeinse vondsten aan het licht. De eerste opgravingen dateren uit het begin van de vorige eeuw. De belangrijkste ontdekkingen van Gallo-Romeinse archeologische artefacten en structuren werden echter gedaan bij enkele kleinschalige bodemingrepen in de jaren '50 en '80, waaraan uiteindelijk de interpretatie van de site als vicus verbonden werd.

Veldprospecties, vondstmeldingen en opgravingen vlakbij of in Kester illustreren de rijke archeologische omgeving waarin de Romeinse site zich bevindt. Grote hoeveelheden Gallo-Romeinse oppervlaktevondsten kwamen hier in het verleden al aan het licht.

Recent geofysisch en gravend onderzoek laat echter geen enkele twijfel meer mogelijk over de identificatie van Kester als vicus. Aan de hand van de resultaten uit het magnetometrisch onderzoek kon voor het projectgebied een duidelijk beeld worden opgebouwd van het westelijke en deels oostelijke deel van de Gallo-Romeinse vicus van Kester. Centraal op het magnetometrisch beeld is de typische Gallo-Romeinse bebouwing van een vicus goed te herkennen. Net ten noorden van de aansluiting met de Voetbergstraat kan parallel aan de Edingsesteenweg eveneens het verloop van de Romeinse weg Bavay-Asse herkend worden. Aansluitend hieraan zijn sporen zichtbaar van een grote hoeveelheid langwerpige rechthoekige woningen ('Streifenhäuser'), die met de kopse kant tegen de Romeinse weg gezet zijn. Dit domus-type was aan de straatzijde vaak voorzien van een porticus en/of een winkeltje. Meer naar achter toe in het gebouw liggen over het algemeen de woonruimtes, en achteraan soms nog een atelier. Achter de huizen is gewoonlijk een rechthoekig erf afgebakend, waarin zich nog waterputten, beerputten, stallen, spiekers of sporen van artisanale constructies kunnen bevinden. Tussen de gebouwen kwamen dikwijls verharde voetpaden of kleine verharde wegen voor. Ook in Kester kunnen we duidelijk deze algemene inrichting van het centrum van een vicus herkennen. In het zuidelijke gedeelte wordt het beeld gedomineerd door een grote ca. rechthoekige ommuurde enclosure van ongeveer 60x34 m. Binnen de ommuring zien we één uitgesproken rechthoekige structuur op een verhard fundament van ca. 7x4 m. In de context van de aanwezigheid van een aanzienlijke vicus gaat het hier mogelijk om een grafveld, misschien met een ritueel bouwwerk (tempel met temenos-muur) of een mausoleum.

De vicus is gelegen langs een verharde weg, die geïdentificeerd kan worden als de Romeinse weg Bavay-Asse. Zowel deze weg als de intensieve bewoning werden aangetoond op basis van het geofysisch onderzoek en werden bevestigd door de waarderings sleuven die over het terrein werden aangelegd in 2015.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

Evaluatie van de bewaringstoestand

Op basis van de talrijke vondstmeldingen, van het beperkte gravend bodemonderzoek en het geofysische onderzoek blijkt echter in het algemeen dat de bewaringstoestand van het archeologische archief van de vicus als zeer goed kan worden omschreven.

In tegenstelling tot sommige andere vici in Vlaanderen - waarvan het bodemarchief langzaam maar zeker wordt ingenomen door snelgroeiende kleinstedelijke centra (bv. Tienen, Asse, Elewijt) - is de locatie van de vicus Kester nog in ruime mate landelijk en het bodemarchief veel minder gehavend. Het geofysisch onderzoek toont aan dat de nederzetting nog bijzonder goed bewaard is. Deze vicus hoort volgens de huidige stand van het onderzoek tot de best bewaarde Romeinse vici van Vlaanderen.

Motivatie voor afbakening

Ondanks het geringe onderzoek van grote oppervlakken van Vlaamse vici blijkt dat meerdere soorten grondplannen mogelijk waren en dat vici uiteenlopende groottes konden hebben. Dankzij het geofysisch

onderzoek uit 2013-2014 kon heel wat meer informatie verkregen worden over de omvang van de vicus Kester, vooral in noordelijke, zuidelijke en westelijke richting.

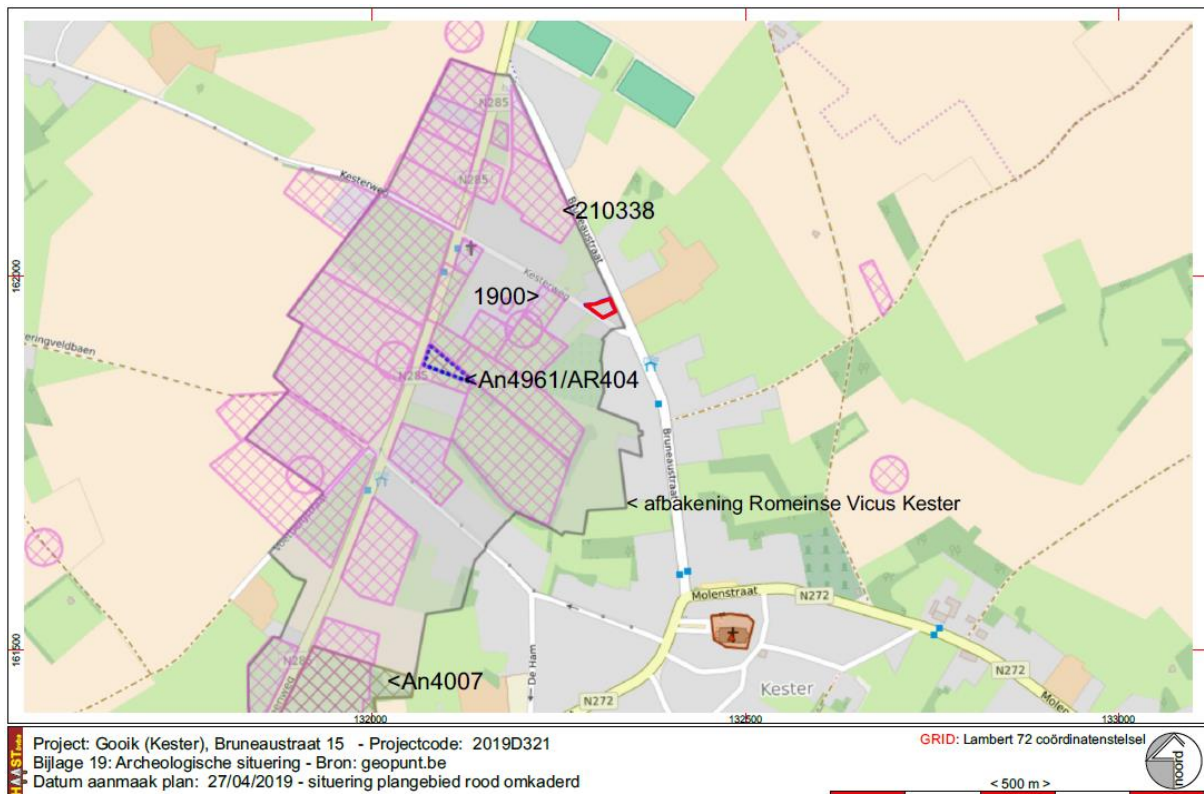

Fig. 21: Uittreksel uit de Centraal archeologische Inventaris kaart ©cai.onroerendergoed.be

De archeologische waarde van het projectgebied is bepaald door het feit dat het gebied gelegen is binnen de afbakening van de beschermde archeologische zone Kester – Romeinse Vicus.

De Romeinse vicus in Kester is beschermd als archeologische site omwille van het algemeen belang gevormd door de:

archeologische waarde⁴

Het ontstaan van de Gallo-Romeinse vicus in Gooik (Kester) kan in verband gebracht worden met zijn ligging aan een kruispunt van twee Romeinse wegen. De vondsten en sporen tonen aan dat de vicus zich ontwikkelde rond dit Romeinse kruispunt en dat hij bewoond was vanaf de 1ste eeuw na Christus. Een vicus was een landelijke nederzetting met centrumfuncties voor de omgeving op religieus, economisch en/of administratief vlak. Omdat een groot deel van de materiële cultuur in vici werd geproduceerd, speelden deze een grote rol in het ontstaan en de verspreiding van de Gallo-Romeinse cultuur in onze gebieden. Geen enkele tot nu toe bekende vicus in Vlaanderen is echter voldoende onderzocht om een volledig inzicht te krijgen in dit type nederzetting en de rol die ze speelden voor onder meer de omliggende villae en boerderijen. Van heel wat vici in Vlaanderen wordt het bodemarchief langzaam maar zeker ingenomen door snelgroeiende kleinstedelijke centra. Op basis van de talrijke vondstmeldingen en van het geofysisch en gravend bodemonderzoek blijkt echter dat de vicus in Gooik (Kester) tot de best bewaarde Romeinse vici van Vlaanderen behoort. Goed bewaarde voorbeelden zoals deze vicus zijn

⁴ <https://inventaris.onroerendergoed.be/aanduidingsobjecten/15060>

zeldzaam en hebben dan ook een uiterst belangrijke archeologische en wetenschappelijke waarde. Het bodemarchief van de vicus in Gooik (Kester) bevat waardevolle informatie over alle aspecten van het leven in een vicus in de Romeinse tijd, die enkel via archeologisch onderzoek kan ontsloten worden. Het type van deze vicus, een lijnvormige agglomeratie met grafvelden en mogelijk heiligdom op het kruispunt van minstens twee belangrijke Romeinse wegen, is zeer representatief voor Vlaanderen.

Dit betekent dat de verwachting naar het aanreffen van archeologische erfgoedwaarden uit de Romeinse Periode als zeer hoog moet ingeschat worden, ongeacht de oppervlakte van het projectgebied. Getuigen daarvan zijn onder meer het archeologisch onderzoek uitgevoerd door het bureau BAAC, archeologienota 4961 en archeologierapport 404⁵, en de twee dichtst bij het projectgebied gelegen cai-locaties; locatie 1900 en 210338.

Locatie 1900 betreft een toevalsvondst bij bouwwerken uitgevoerd in 1985. De vondst omvat sporen van een gracht die in oost-westrichting het bouwperceel doorkuiste, 100-en aardewerkscherven (terra sigillata, Pompeiaans rood, gevernist aardewerk, gewoon aardewerk enz.) metalen vondsten - geoxideerde asses, fibula - en enkele glazen voorwerpen w.o. de hals van een aryballos en een speelschijf. De vondsten dateren uit de Midden-Romeinse tijd.

Locatie 210338 betreft losse vondsten gedaan bij veldprospectie waarbij aardewerk werd aangetroffen en bouwmetaal. Het bouwmetaal omvat een dakpanfragment en een tegel (?) in wit slib met ingekraste lijnen. Het aardewerk bevat onder meer een fragment Low Lands Ware TS bord (BET 15) 140-200, Lezoux (terra sigillata), datering Midden-Romeinse tijd.

1.2.4 Synthese

Beantwoording van de gestelde onderzoeksvragen:

- welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het projectgebied?

De archeologische waarde van het projectgebied is op basis van de bestaande bronnen als hoog tot zeer hoog in te schatten. Uit de historische kaarten en bronnen is af te leiden dat het gebied tot in de 20ste eeuw deel uitmaakte van akkers en/of boomgaarden. Maar, eerdere archeologische onderzoeken doormiddel van zowel geofysisch onderzoek als archeologische vooronderzoeken en opgravingen hebben geleid tot de afbakening van de Romeinse Vicus Kester. Het projectgebied ligt net binnen die afgebakende, beschermde archeologische zone en derhalve moet op basis van de resultaten van dit bureauonderzoek geconcludeerd worden dat het archeologisch potentieel van het projectgebied hoog is. Er kan echter enige twijfel zijn omtrent die hoge verwachting gelet op de bebouwing op het terrein enerzijds en anderzijds omdat het feitelijk bedreigde projectgebied slechts 6m² groot is en aan de grens van de afgebakende beschermde zone gelegen is.

Rekening houdend met bovenstaande gegevens kan de archeologische verwachting als volgt ingeschat worden: Wat betreft de pre- en protohistorie (Steentijd – Bronstijd - IJzertijd):

- Steentijd: op basis van de paleo-landschappelijk situering van het projectgebied, aan de rand van de vallei van de Plaatsbeek, zou de verwachting naar steentijd vrij hoog mogen ingeschat worden. Maar, gelet op het feit dat het projectgebied slechts 6 m² groot is en de zone mogelijk deels valt binnen de bouwzone van de woning die op het perceel staat, is de kans eerder klein tot onbestaande om binnen

⁵ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4961> en <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/404>

het projectgebied enig spoor in situ aan te treffen van pre- of protohistorische activiteit op het terrein. toevalsvondsten zijn nooit uit te sluiten, maar mogelijke vondsten ook slechts een zéér fragmentair beeld opleveren van eventuele activiteit uit de pre- of protohistorie

- Metaaltijden: in wezen zijn hier dezelfde argumenten aan te halen als die, die aangehaald werden voor de steentijd. De kans op het aantreffen van sporen uit de metaaltijden is hoog omwille van de paleo-landschappelijke ligging van het projectgebied, maar wordt bijgesteld naar minimaal gelet op de zeer beperkte, mogelijk slechts matig verstoorde oppervlakte, te klein om substantiële kennisvermeerderende archeologische waarden / bodemsporen aan te treffen.

Wat betreft de Romeinse periode:

- Eerder werd al bij herhaling erop gewezen dat de archeologische verwachting naar vondsten uit de Romeinse periode als hoog tot zeer hoog mag ingeschat worden. Ook al is het projectgebied slechts beperkt tot 6 m², eventuele vondsten kunnen een aanvulling zijn op de kennis die er al is over de Romeinse vicus en in die zin mogelijk zelfs een kennisvermeerderende waarde hebben door bijvoorbeeld de speciale aardewerkvormen, munten, fibulae of andere (gebruiks)voorwerpen en/of sporen. Wat bodemsporen betreft, indien aanwezig, is echter de kans eerder klein om een degelijk beeld te krijgen van de betekenis ervan.

Wat betreft Middeleeuwen – tot heden:

- Er zijn geen aanwijzingen voor sporen/erfgoedwaarden uit de vroege middeleeuwen tot en met de eerste helft van de 20ste eeuw. Er zijn, ook in de omgeving, geen vondsten bekend en mogelijk behoorde het gebied waarin de projectzone ligt tot het landbouwareaal van het dorp Kester zoals weergegeven op de ferrariskaart uit de periode 1771 – 1776.

- welke evolutie kende het landschap van het projectgebied?

Het projectgebied behoort, landschappelijk beschouwd, tot het Brabants leemlandschap, gekenmerkt door een opeenvolging van open leemkouters op de hoge, relatief vlakke delen (plateaus) en op de zachte hellingen van de heuvelruggen, en van lage stroken (depressies en beekvalleien) met een gesloten uitzicht. De Kester heide, gelene ten noordwesten van het projectgebied, is waarschijnlijk deels nog een restant van het oorspronkelijk landschap. In de Romeinse periode ontstond er een kleine vicus langs de Romeinse weg en het projectgebied maakte daar deel van uit, mogelijk als deel van de bebouwde zone, mogelijk al als deel van het akkergebied rondom de vicus. Zeker is dat het gebied vanaf de Nieuwe Tijd, mogelijk al eerder deel uitmaakte van de akkers en boomgaarden rondom het dorp Kester.

- welke evolutie kende het gebruik van het terrein?

Het terrein was aanvankelijk deel van een zacht dalend terrein naar de vallei van de Plaatsbeek. Zals eerder al opgemerkt maakte het gebied tot in de tweede helft van de 20ste eeuw deel uit van een akker- en boomgaardengebied ten noordnoordwesten van de dorpskern van Kester. In de tweede helft van de 20ste eeuw wordt ophet kadastraal perceel een woning gebouwd met aanhorigeden; garage, tuinhuis, aangelegde tuin. Beperkt tot het feitelijke projectgebied is dit een deel van de voortuin van een vrijstaande woning waarop een grasveld aangelegd is.

- wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Wat betreft het projectgebied, beperkt tot een zone van 6 m² waarin graafwerken zullen uitgevoerd worden, zijn die werken gelet op de uit te graven diepte – tot 2,10 m onder het bestaande maaiveld, vernietigend en destructief voor eventueel aanwezige archeologische erfgoedwaarden.

Advies:

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt geoordeeld dat er geen verdere onderzoeken binnen het traject van een archeologienota kunnen worden uitgevoerd. Wel wordt voor het gehele projectgebied een vervolgonderzoek door middel van **een archeologische opgraving geadviseerd**.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek werd een verwachtingsmodel opgesteld. Daaruit blijkt dat binnen het plangebied een gerede kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten, met een hoge tot zeer hoge verwachtingsgraad op sporen/artefacten uit de Romeinse Tijd. Daarom wordt er een archeologische opgraving geadviseerd binnen het volledige plangebied.

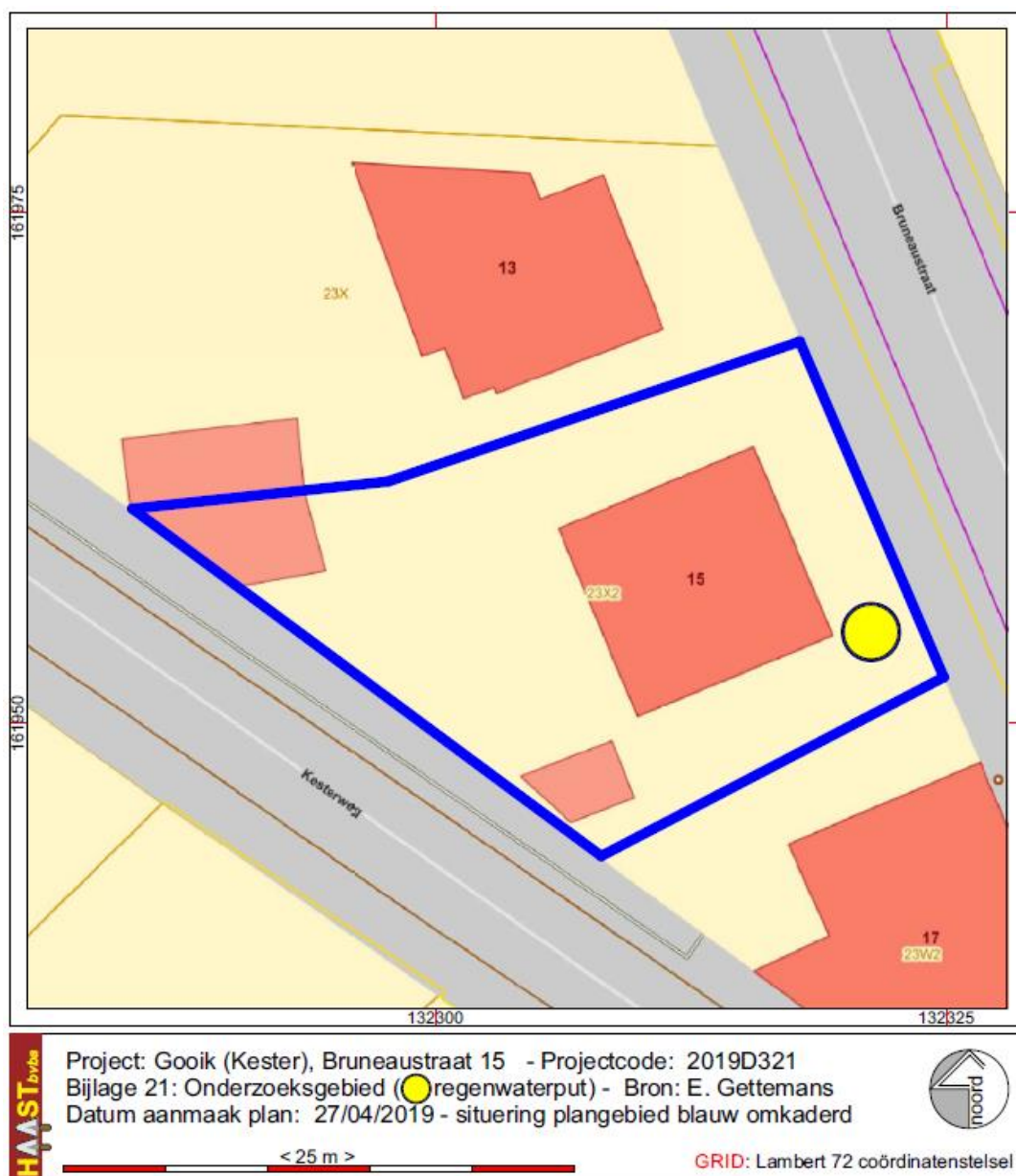

Fig. 22: Zone waarin het archeologisch onderzoek dient uitgevoerd te worden

1.2.5 Samenvatting gespecialiseerd publiek

zie 1.2.4

1.2.6 Samenvatting niet-gespecialiseerd publiek

In de gemeente Gooik, deelgemeente Kester, Bruneastraat 15, wensen de eigenaars van het perceel Gooik, afd. 3 (Kester) sectie B perceel 23x2 in hun voortuin een waterput te plaatsen voor de opvang van hemelwater. Omdat het perceel gelegen is binnen de afgebakende, beschermde archeologische zone van de Romeinse Vicus van Kester, is een archeologienota verplicht. Uit het bureauonderzoek kan niet besloten worden dat het terrein dermate verstoord is dat archeologische erfgoedwaarden volledig verstoord en verdwenen zullen zijn. Ondanks de zeer beperkte oppervlakte, slechts 6 m², kan de bedreigde zone toch vanuit archeologisch standpunt kennisvermeerderende waarden opleveren met betrekking tot de kennis omtrent de Romeinse vicus. Derhalve wordt een archeologische opgraving opgelegd voorafgaand aan de plaatsing van de wateropvangput.

Bibliografie

Uitgegeven Bronnen

BUFFEL, P. & MATTHIJS, J., 2009. Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: kaartblad 31-39 Brussel - Nijvel, Brussel: Belgische Geologische Dienst.

Dondeyne, S., L. Vanierschot, R. Langohr, E. Van Ranst en J. Deckers, 2015: De grote bodemgroepen van Vlaanderen. Kenmerken van de "Reference Soil Groups" volgens World Reference Base. Departement Leefmilieu, Natuur & Energie.

DE GROOTE, K. et al., 2015. Resten van Romeinse bewoning aangetroffen bij twee vondstmeldingen aan de Edingsesteenweg te Kester (Gooik, prov. Vlaams-Brabant. Signa Romana, 4, pp.81-98.

DE KETELAERE, S. en JANSSENS, N., 2018, Eindverslag opgraving Kester Edingse Steenweg 288, Gent, BAAC Vlaanderen archeologierapport 970

HAGEN, J., 2017, Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Edingsesteenweg te Gooik (Vlaams-Brabant), ABO archeologische rapporten 449

STEENHOUDT, M., 2017, Archeologienota Kester, Edingsesteenweg: Verslag van Resultaten, BAAC-Vlaanderen rapport 602

WESEMAEL, E. & NICHOLLS, J., 2014. Geofysisch onderzoek op een aantal archeologische sites in de gemeente Gooik. Onderzoek voor de VLM-Regio Oost in het kader van het ruilverkavelingsproject (Aron Rapport 208), Sint-Truiden.

Digitale Bronnen

www.ngi.be
<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>
<https://geo.onroenderfgoed.be>
<http://www.geopunt.be/kaart>
<https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie>
www.cartesius.be
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

Figurenlijst

COVERFOTO: het projectgebied gesitueerd op de luchtfoto uit 2018

Fig. 1: Bounding Box

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 01/01/2019 © cadgis viewer

Fig. 3: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart 1/10.000. © NGI & cartoweb

Fig. 4: Situering van het onderzoeksgebied op de luchtfoto winter 2007 © Geopunt.be

Fig. 5: technische details van de regenwaterput, bron: E. Gettemans

Fig. 6: gegeorefereerd inplantingsplan van de projectzone

Fig. 7: foto's van de plaats waar de regenwaterput geplaatst zal worden, bron: mevr. E. Gettemans

Fig. 8: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM op projectgebiedschaal © Geopunt

Fig. 9: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM op macroschaal © Geopunt

Fig. 10: Hydrografische situering van het projectgebied. © Geopunt

Fig. 11: Het onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart © geopunt.be.

Fig. 12: Het onderzoeksgebied op de quartiergeologische kaart en de profieltypefiche 2 © geopunt.be

Fig. 13: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens de Belgische Classificatie (links) en volgens de WRB (rechts) © geopunt.be

Fig. 14: Het onderzoeksgebied op de bodembedekkingskaart opname 2012 © Geopunt.be

Fig. 15: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart (1771-1776) ©geopunt.be

Fig. 16: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (1845) © cartesius.be

Fig. 17: Situering van het projectgebied op de Vandermaelenkaart (1854) © geopunt.be

Fig. 18: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (1842 - 1879) © geopunt.be

Fig. 19: Luchtfoto's uit 1971 - 2018 © geopunt.be

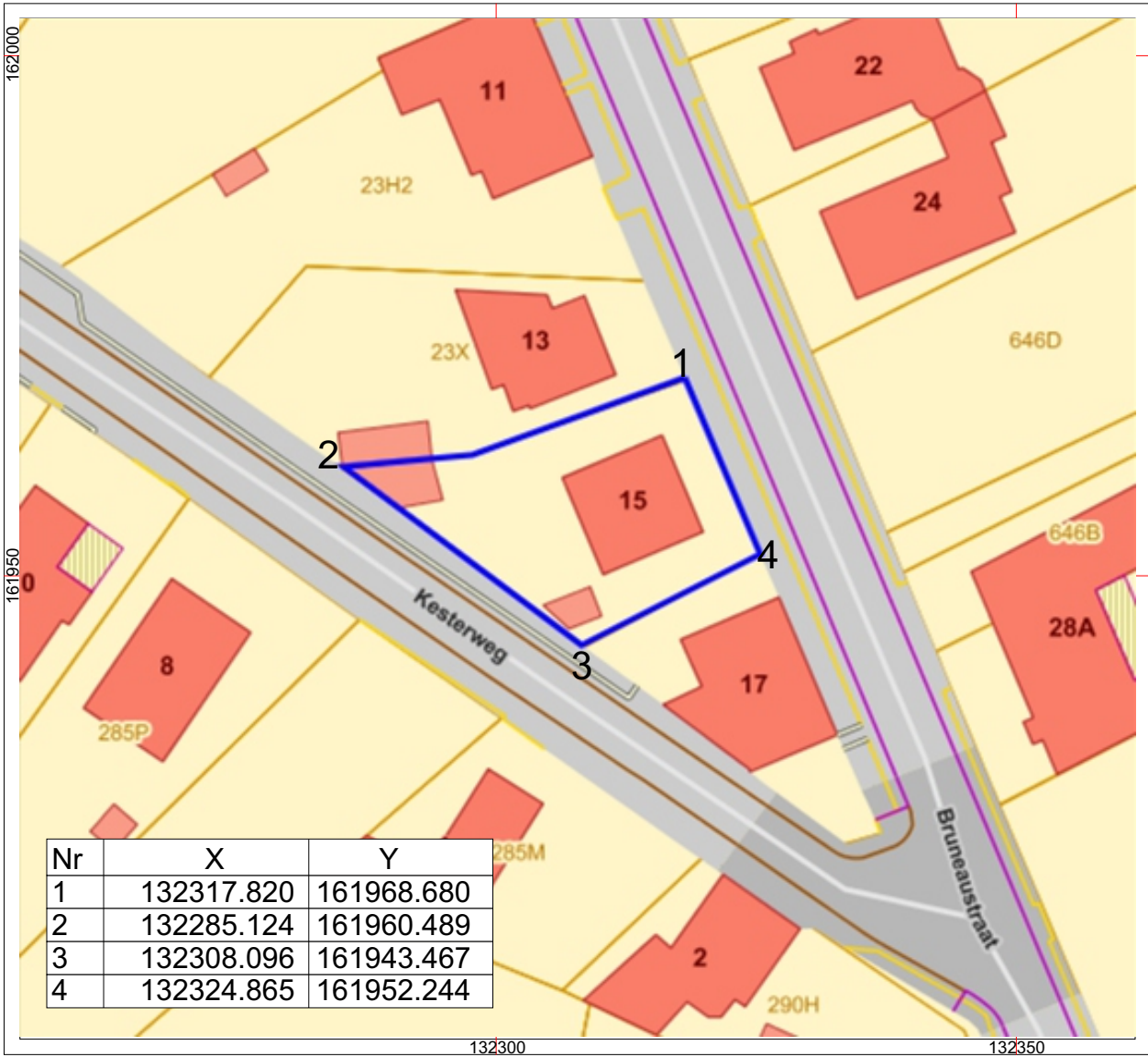
Fig. 20: verstoorde zones

Fig. 21: Uittreksel uit de Centraal archeologische Inventaris kaart ©cai.onroenderfgoed.be

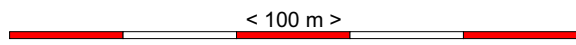
Fig. 22: Zone waarin het archeologisch onderzoek dient uitgevoerd te worden

Bijlagen

plannr	type	onderwerp	Analoog/digitaal	datum
1	Plan	Bounding Box	Digitaal	2019
2	Kaart	Kadasterplan	Digitaal	2019
3	Kaart	Topografische kaart	Digitaal	2009
4	Plan	Gegeoreferereerd inplantingsplan nieuwbouw (kelderplen)	Digitaal	2019
5	Plan	Technische fiche te plaatsen regenwaterput	Digitaal	2019
6	Kaart	Digitaal hoogtemodel op projectgebiedschaal	Digitaal	2014
7	Kaart	Digitaal Hoogtemodel	Digitaal	2014
8	Kaart	Hydrografische kaart	Digitaal	20..
9	Kaart	Tertiairgeologische kaart	Digitaal	20..
10	Kaart	Quartaairgeologische kaart	Digitaal	
11	Kaart	Bodemkaart van België	Digitaal	1956
12	kaart	Bodemkaart WRB	Digitaal	2014
13	Kaart	Bodembedekkingskaart	Digitaal	2012
14	Kaart	Ferrariskaart	Analoog	1771 – 1776
15	Kaart	Primitief Kadaster	Analoog	1845
16	Kaart	Vandermaelenkaart	Analoog	1854
17	Kaart	Popp-kaart	Analoog	1842-1879
18	Luchtfoto	Opname 1971, 1990, 2007, 2018	Analoog/Digitaal	1971 – 2018
19	Kaart	CAI-uittreksel	Digitaal	2019
20	Plan	Verstoorde zone	Digitaal	2019
21	Plan	Onderzoeksgebied (regenwaterput)	Digitaal	2019

Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
 Bijlage 01: bounding box - Bron: www.geopunt.be
 Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

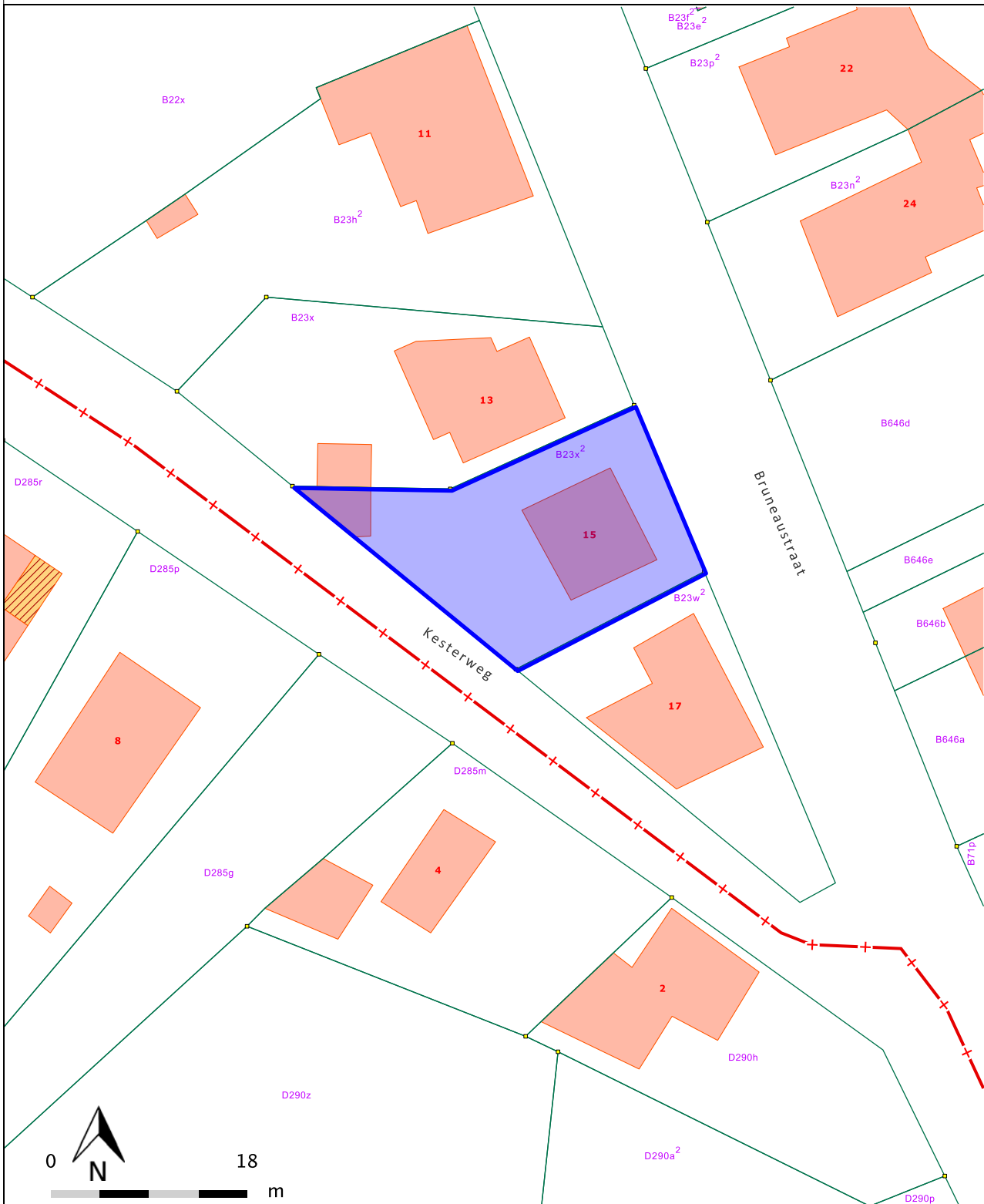

Federale
Overheidsdienst
FINANCIEN

Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie

Gooik (Kester) Bruneaustraat 15

Gecentreerd op: GOOIK 3 AFD/KESTER/SECTIE B, PERCEEL 23X², OPP.: 453,26 M²
Meest recente toestand

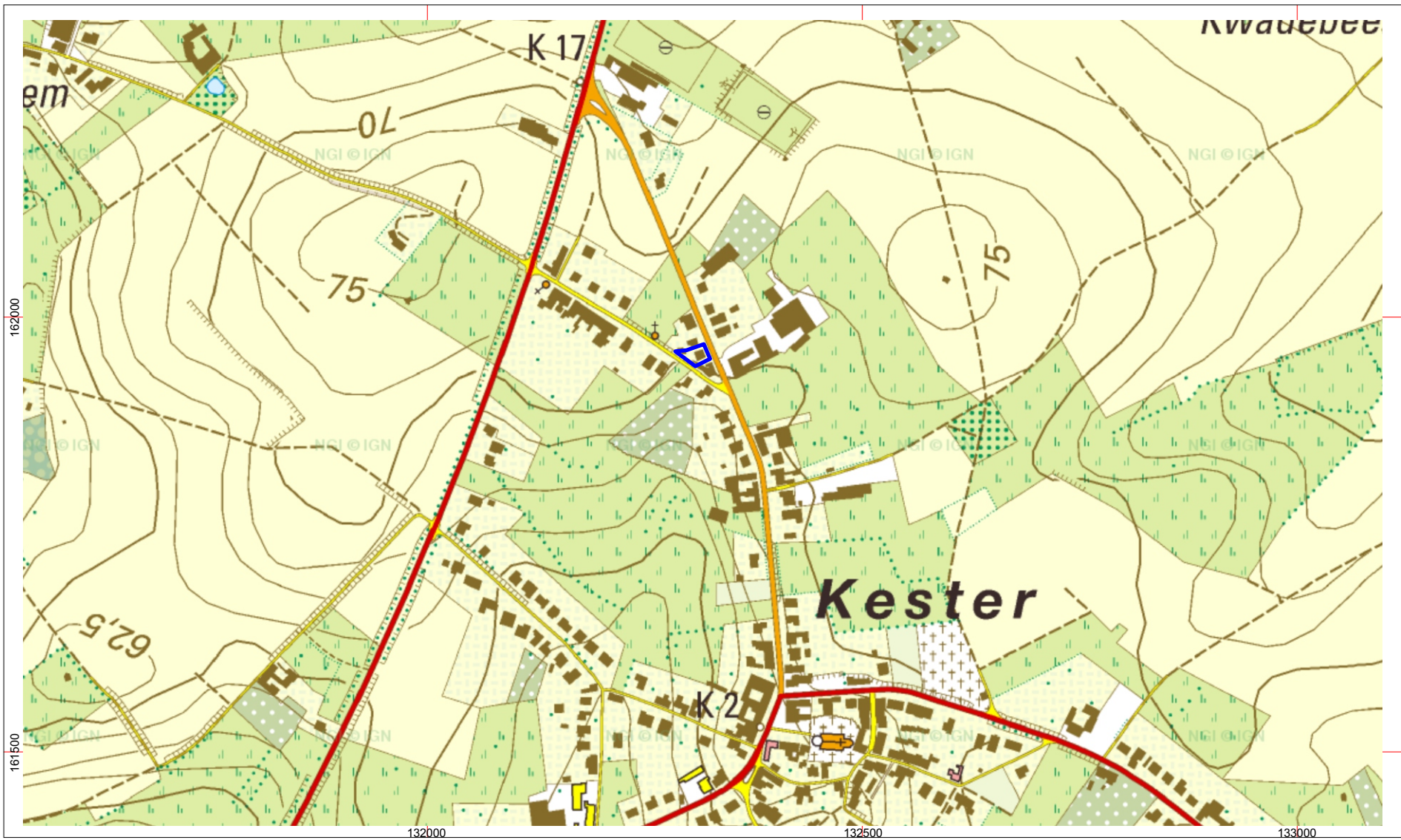

© 22/04/2019 - De AAPD is de auteur van het kadastraal percelenplan en de producent van de databank waarin deze gegevens zijn opgenomen en geniet de intellectuele eigendomsrechten opgenomen in de Auteurswet en de Databankenwet. Vanaf 01/01/2018 worden de gebouwen op het kadastraal percelenplan geleidelijk vervangen door een dataset beheerd door de gewesten. De AAPD zal dan niet langer verantwoordelijk zijn voor de voorstelling van de gebouwen op het kadastraal percelenplan.

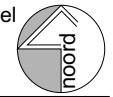
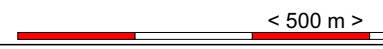
Project: Gooik (Kester), Bruneaustraat 15 - Projectcode: 2019D321
Bijlage 02: Kadasterplan - Bron: cadgis viewer
Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

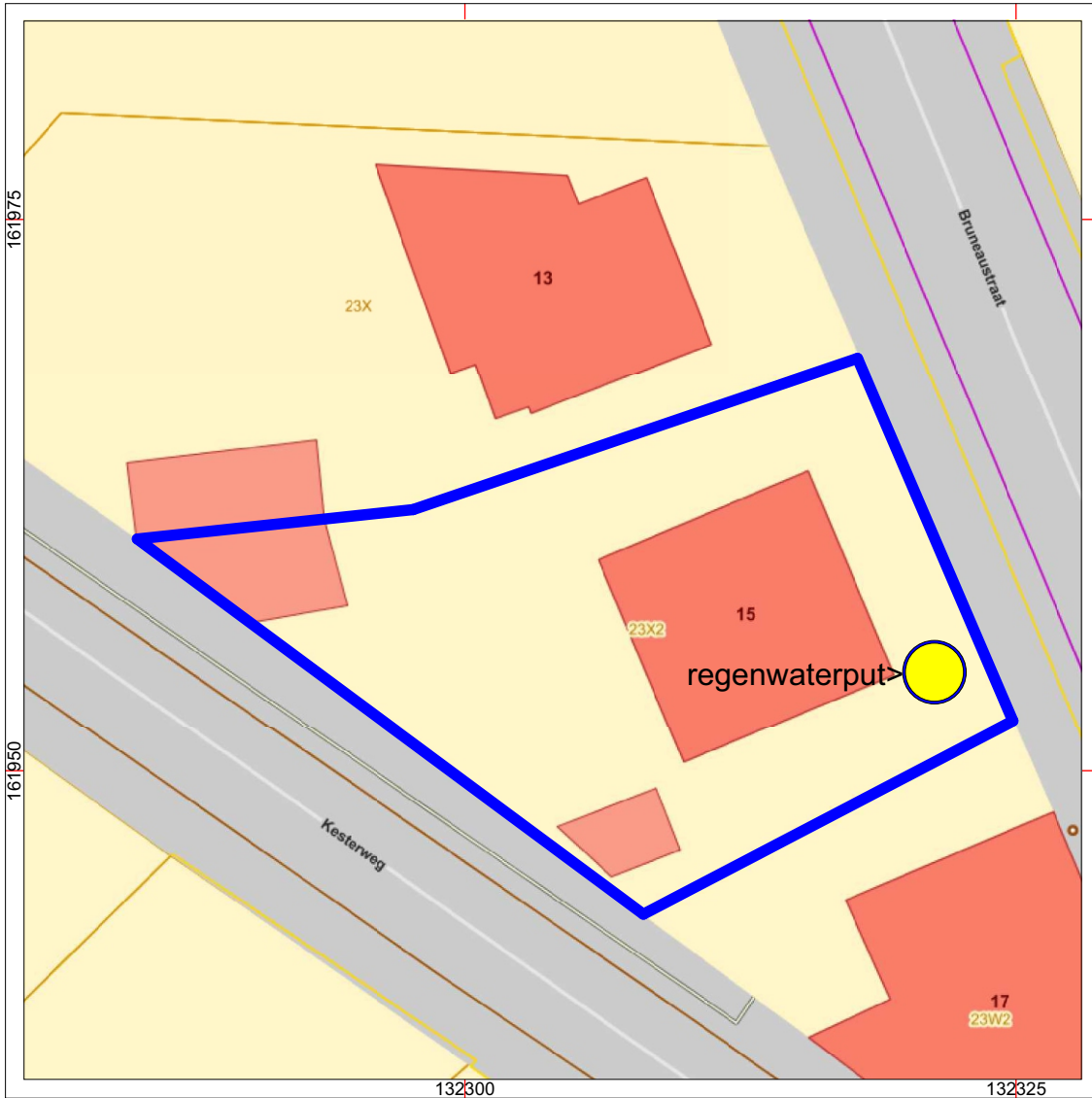

HAAS Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
Bijlage 03: Topografische situering - Bron: ngi topoviewer
Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

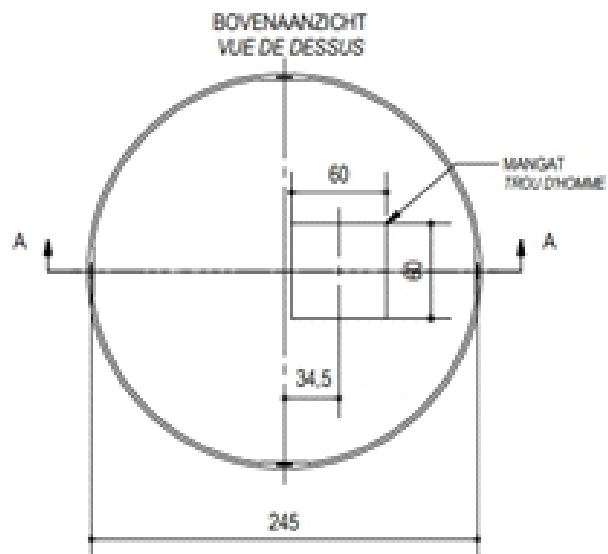
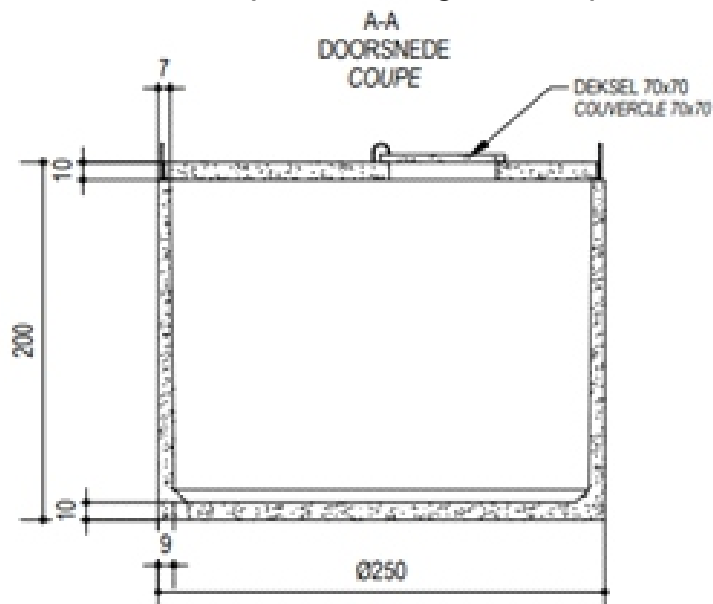
HAAST bvba

Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
 Bijlage 04: Gegeoreferereerd inplantingsplan regenwaterput - Bron: E. Gettemans
 Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

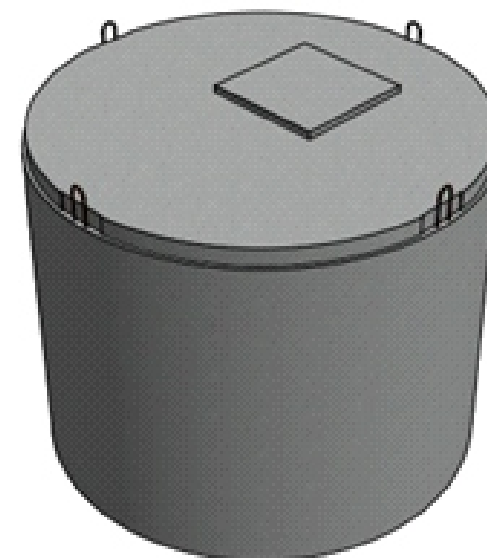
< 25 m >

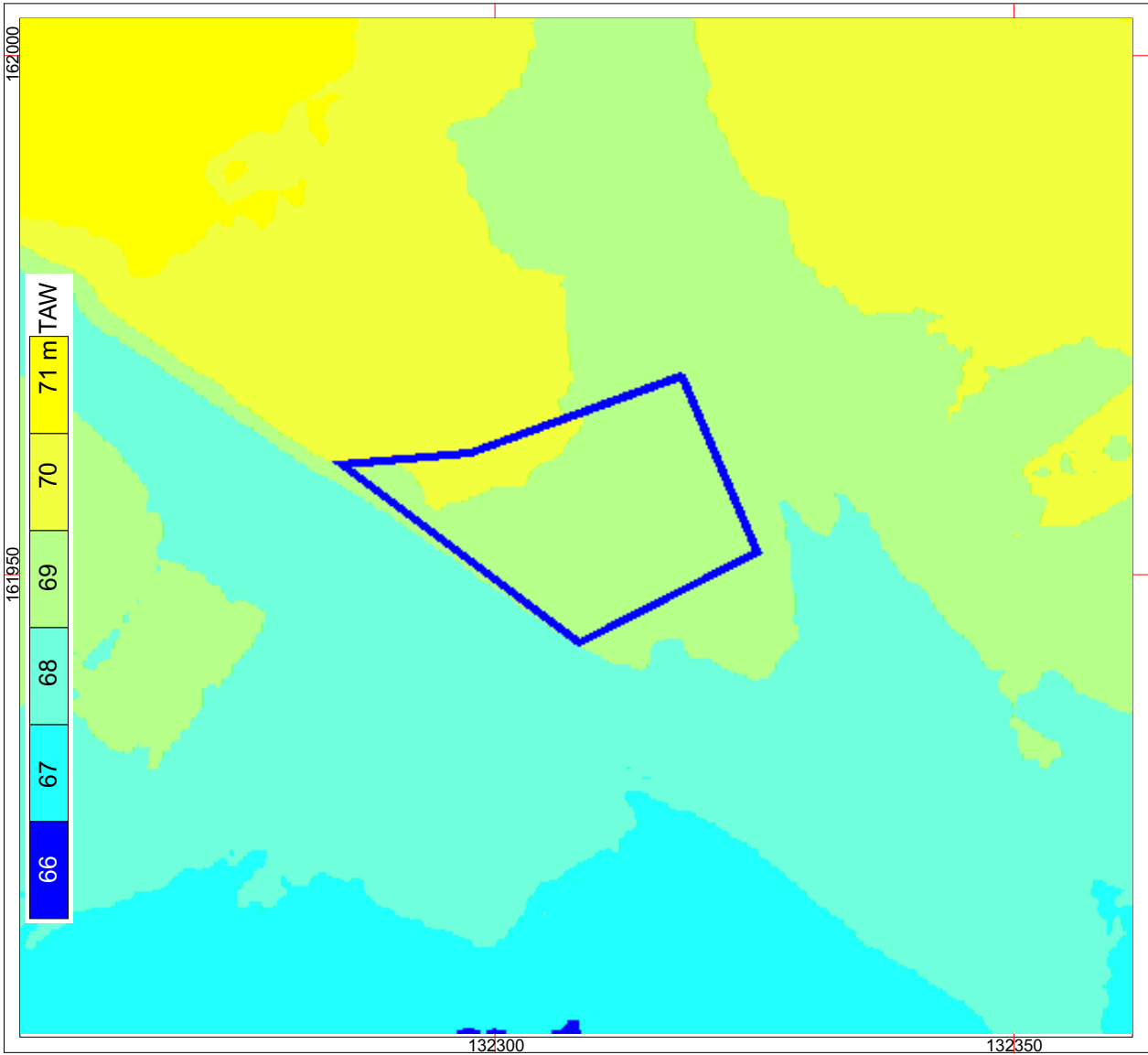
GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

Technische fiche te plaatsen regenwaterput

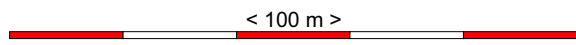

KENMERKEN		CARACTERISTIQUES
Totale inhoud	7.500 L	Volume total
Gewicht	5.000 kg	Poids
Hijslussen	4	Boudes de levage
Buitenafmetingen	Ø 250 H 200 cm	Dimensions extérieures
Verkeersbelastingsklasse	A15 (NBN EN 124)	Classe de charge de trafic
Omgevingsklasse	EE3 (NBN B 15-001)	Classe d'environnement
Milieuklasse	XC4, XF1 (NBN EN 206-1)	Classe environnementale
Druksterkteklasse	C35/45	Classe de résistance

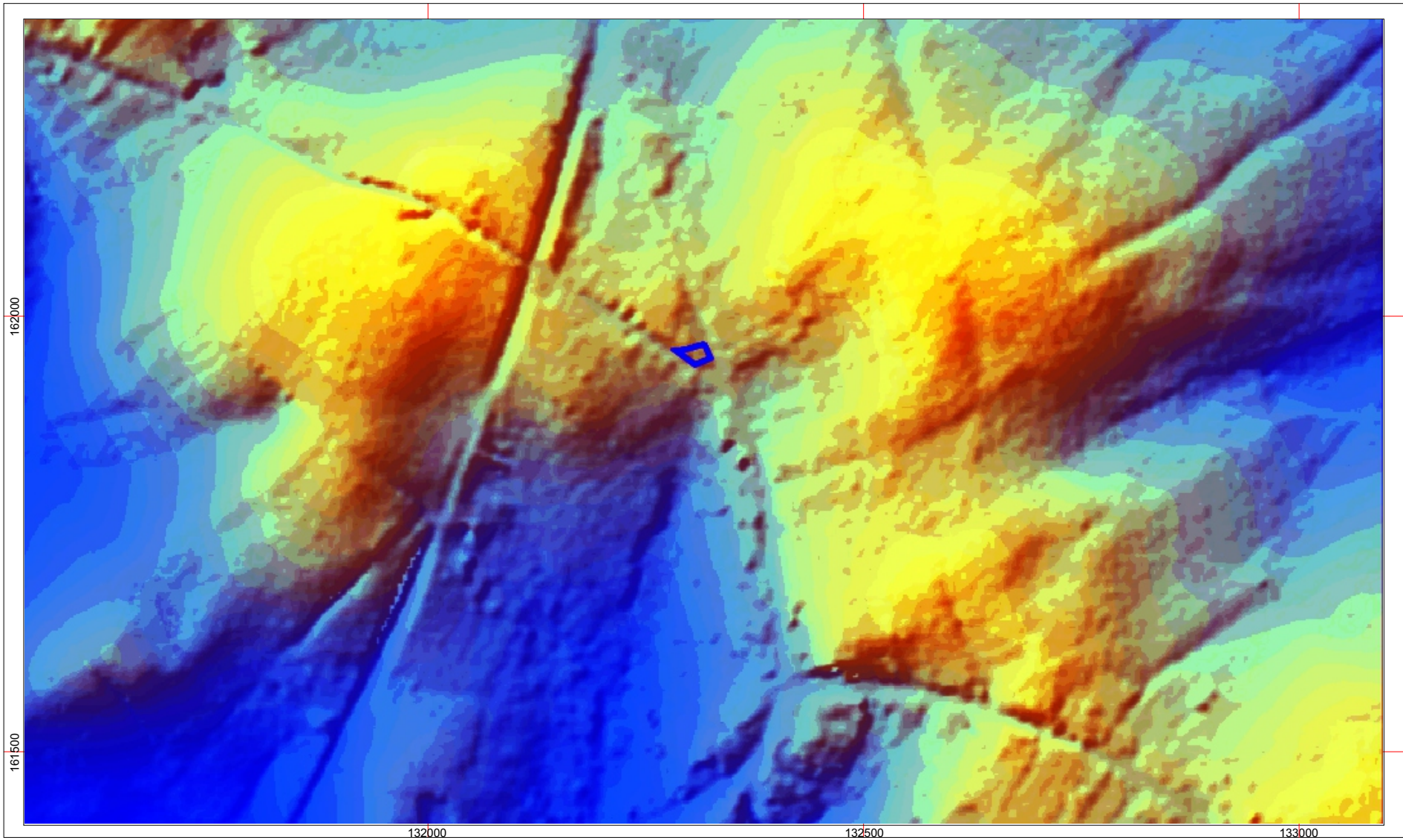

Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
 Bijlage 06: Digitaal Hoogtemodel, terreinmodel 1m - Bron: www.geopunt.be
 Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

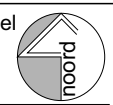

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

HAAS Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
Bijlage 07: Digitaal Hoogtemodel, terreinmodel 1 m - Bron: geopunt.be
Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

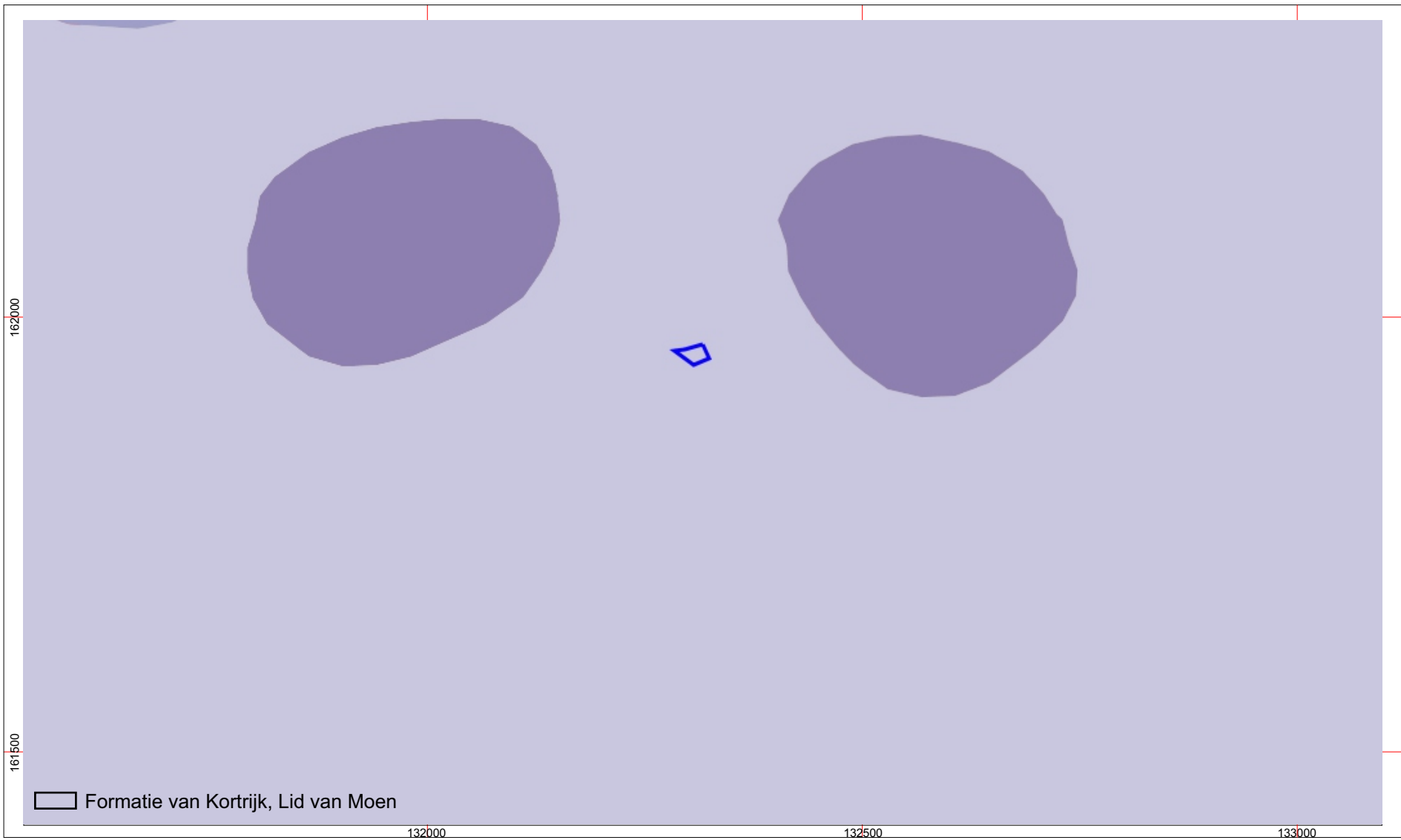

HAAS Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
Bijlage 08: Hydrografische situering - Bron: geopunt.be
Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

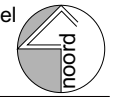
GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

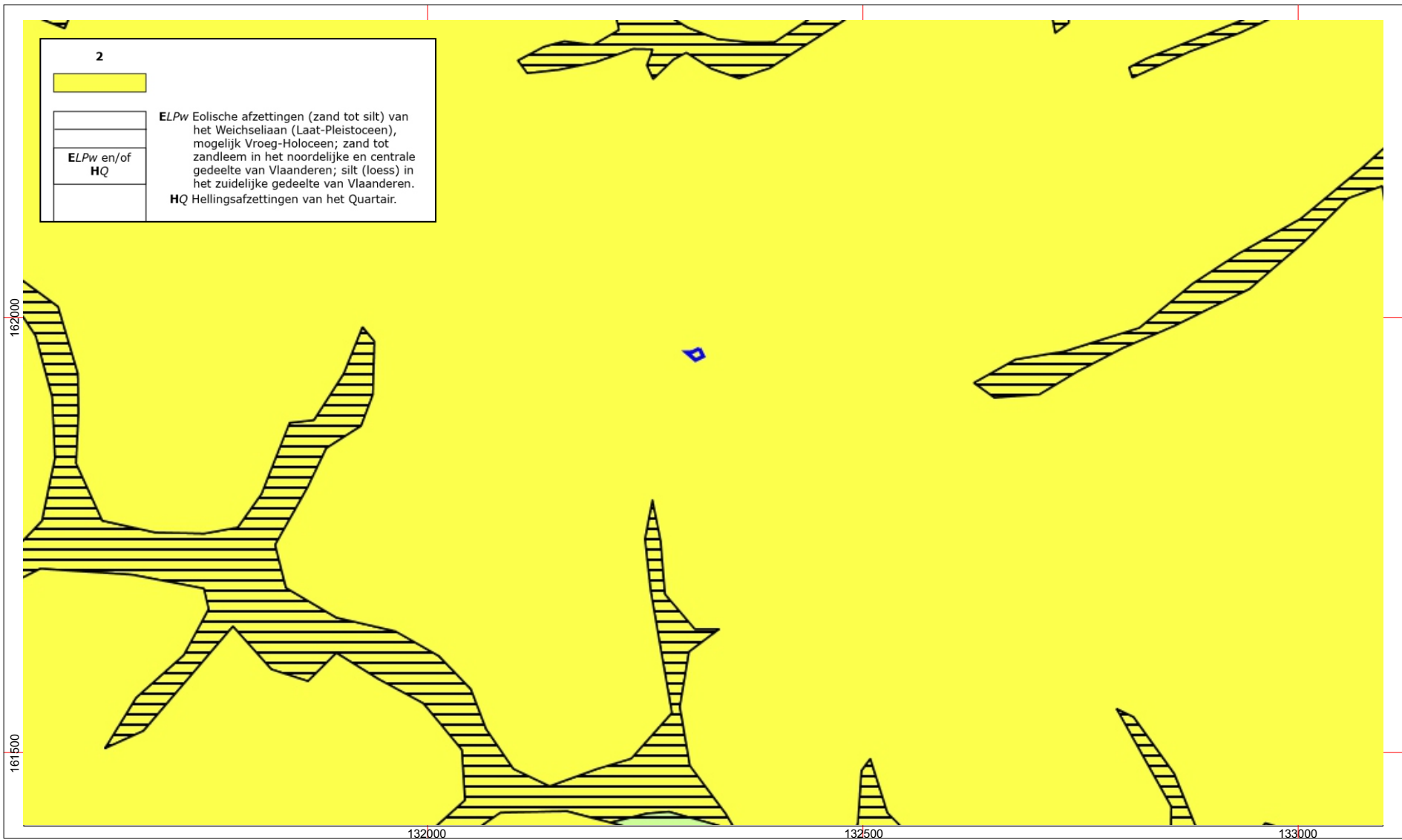

HAAS groep
Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
Bijlage 09: Tertiair geologische situering - Bron: geopunt.be
Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

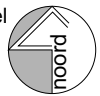
GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

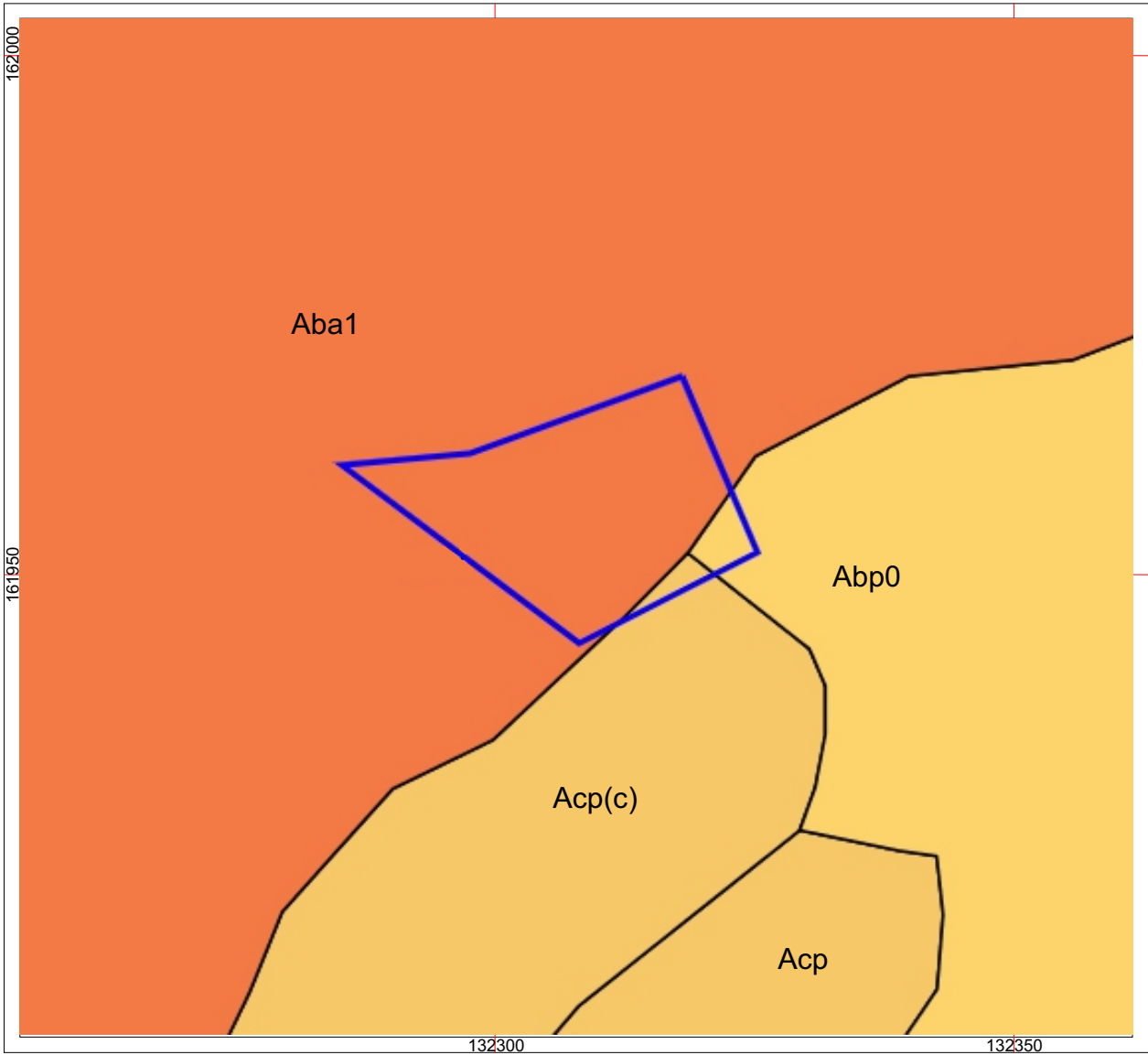
Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
 Bijlage 10: Quartairgeologische situering - Bron: geopunt.be
 Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 500 m >

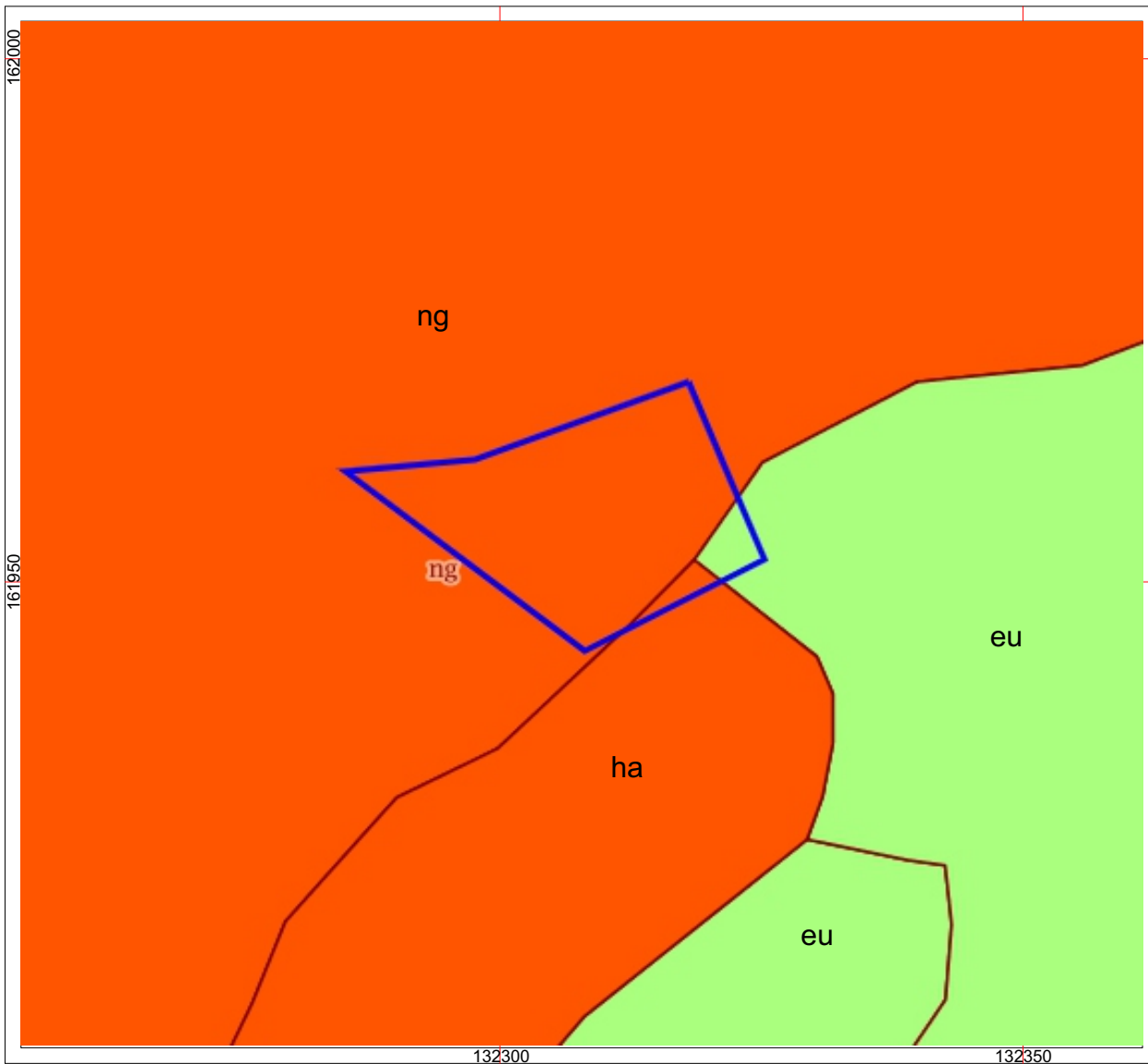
HAASST bv/ba

Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
Bijlage 11: Bodemkaart van België - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

< 100 m >

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

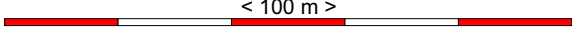

HAASST bv/ba

Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
Bijlage Bodemkaart volgens de WRB - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

 noord

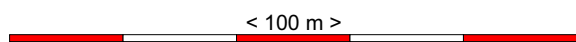
 < 100 m >

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

HAAS
bv/ba

Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
 Bijlage 13: Bodembedekkingskaart, opnamejaar 2012 - Bron: www.geopunt.be
 Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

HAAST

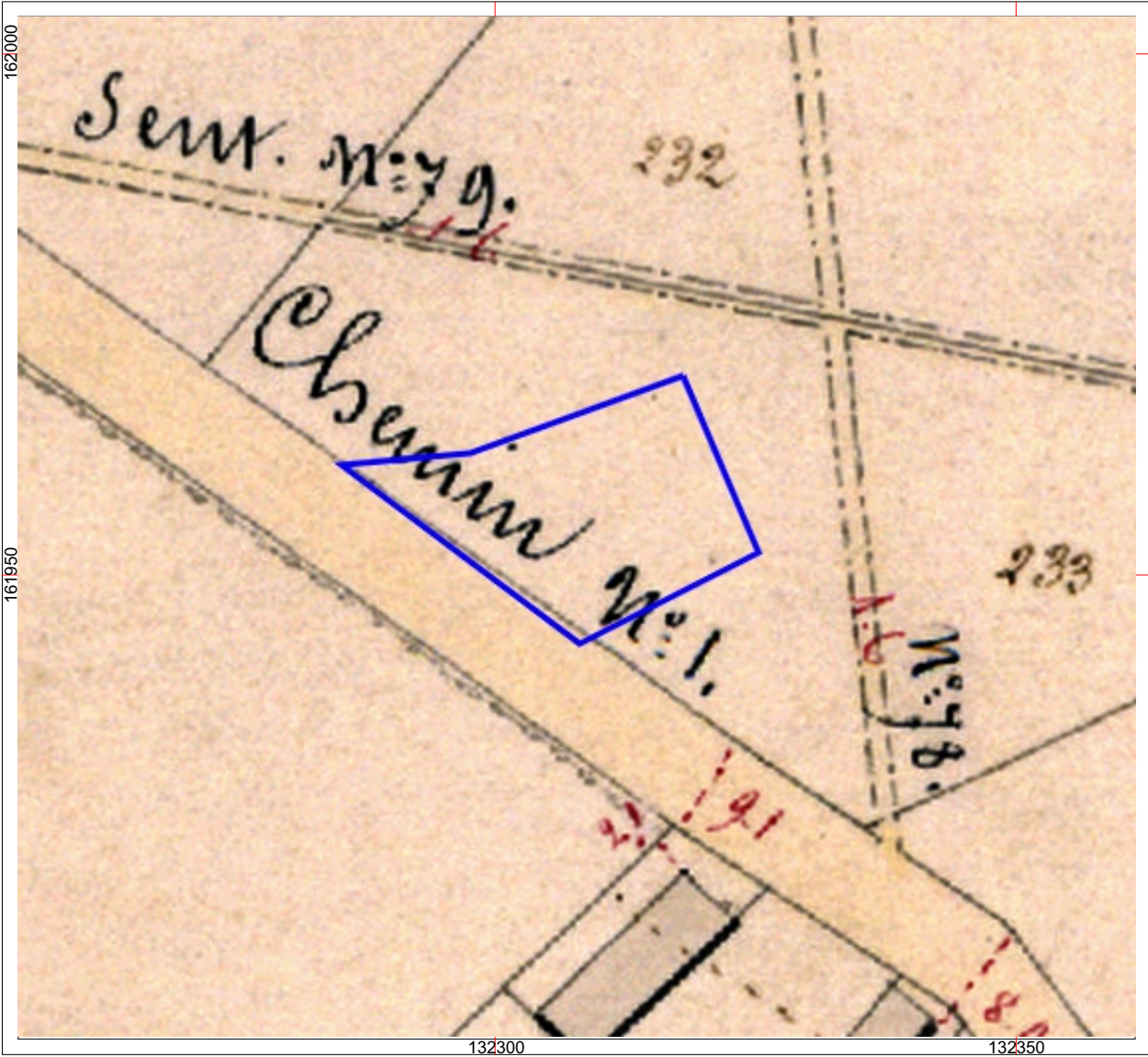
Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
 Bijlage 14: Ferrariskaart (1771 - 1776) - Bron: geopunt.be
 Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 500 m >

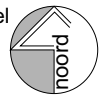

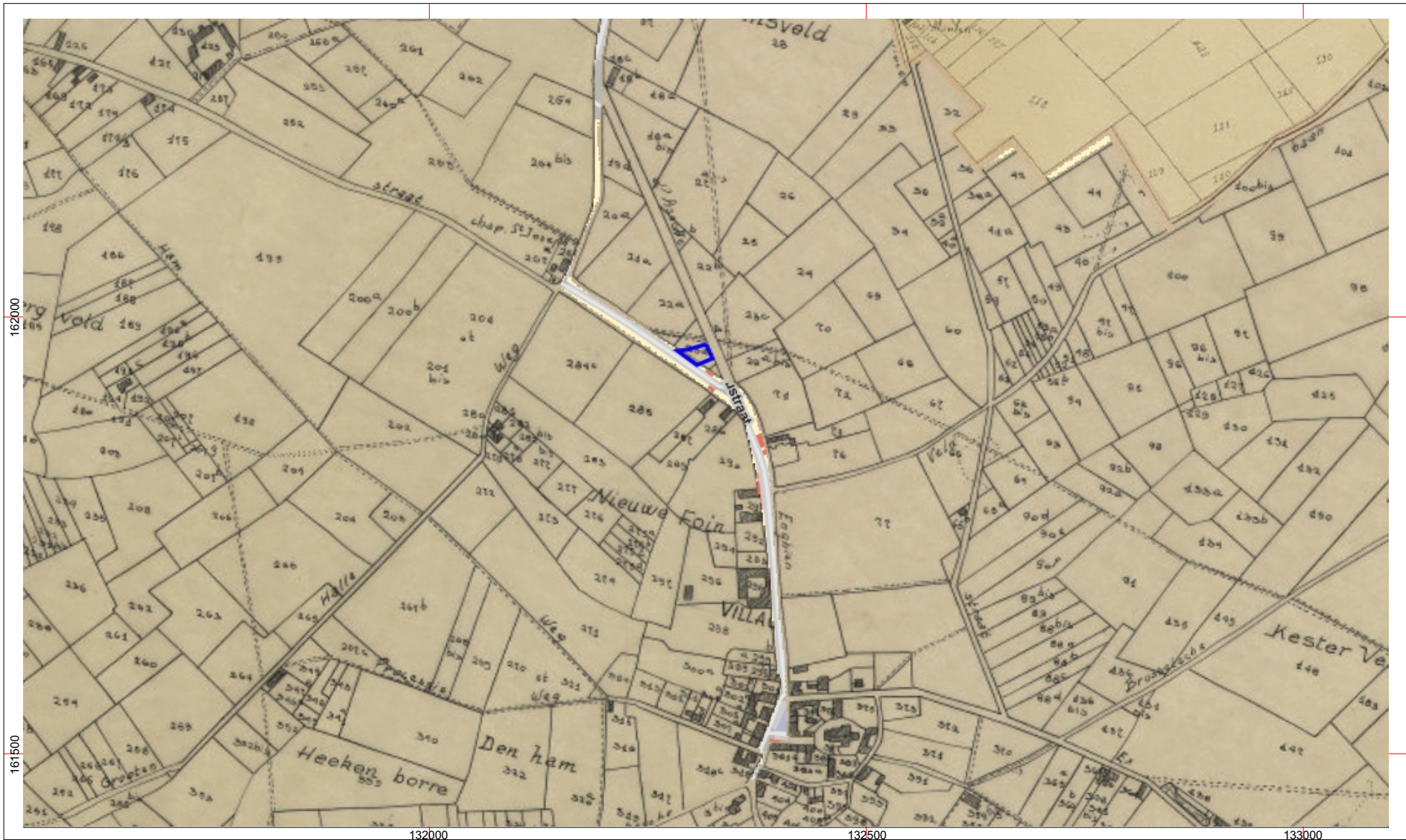

Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
Bijlage 16: Vandermaelenkaart (1854) - Bron: geopunt.be
Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 500 m >

162000

161500

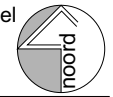
132000

132500

133000

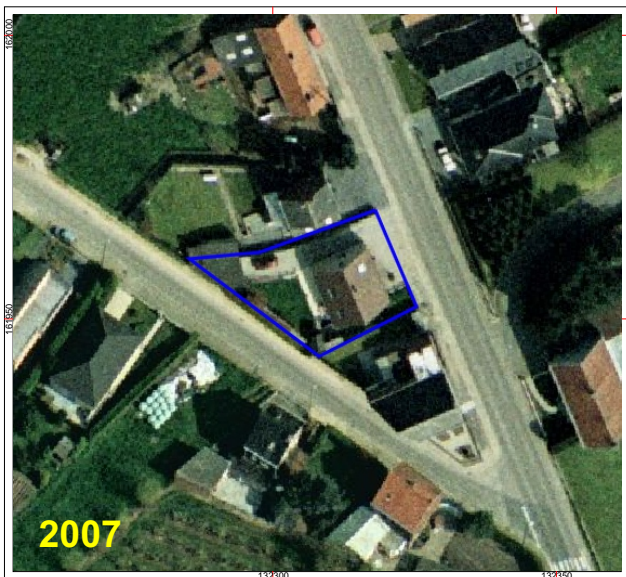
HAAS Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
Bijlage 17: Popp-kaart (1842 - 1879) - Bron: geopunt.be
Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 500 m >

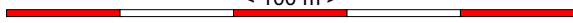

HAAST
bv/ba

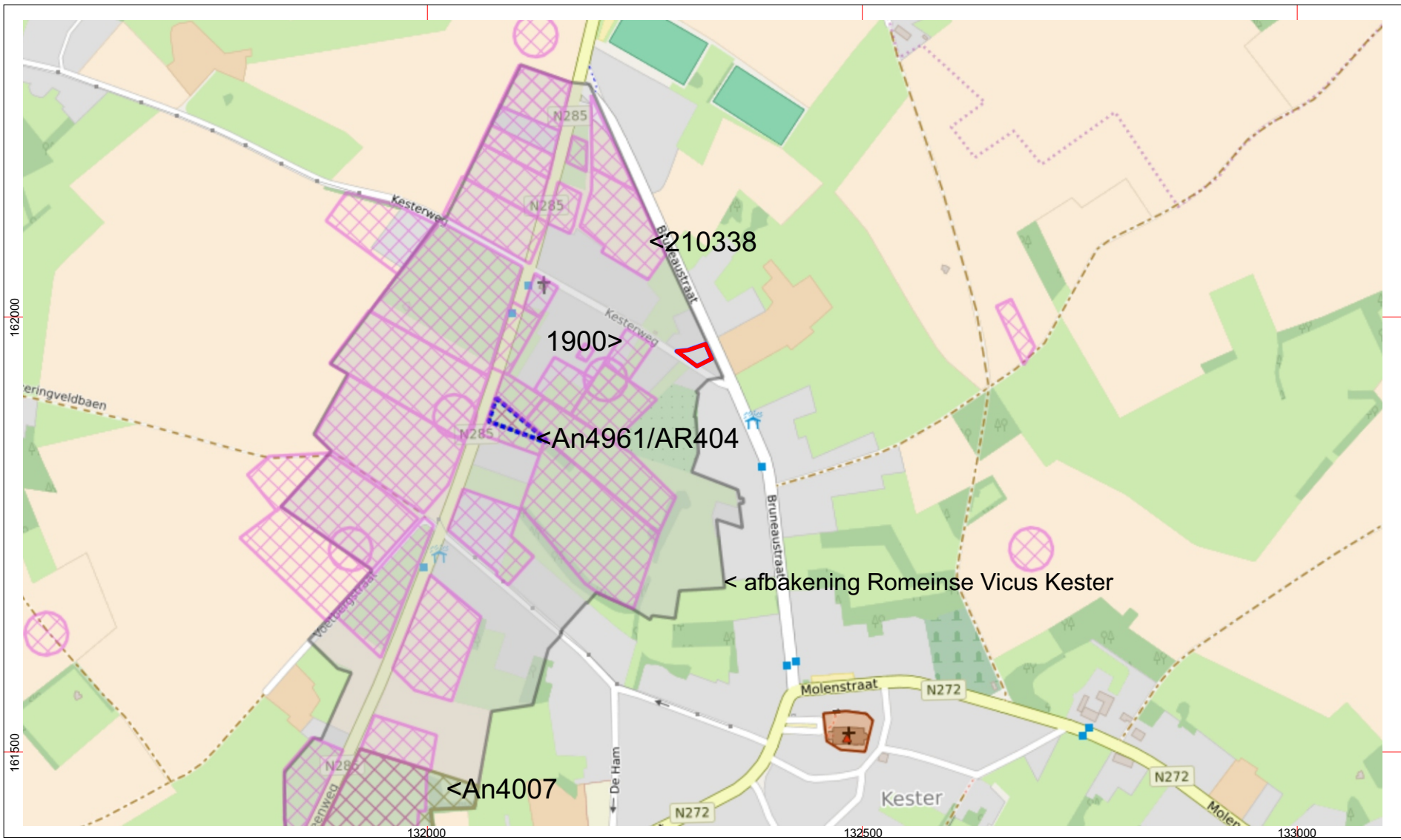
Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
Bijlage 18: Luchtfoto's, opnamejaren 1971, 1990, 2007 en 2018 - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

< 100 m >

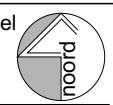
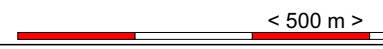

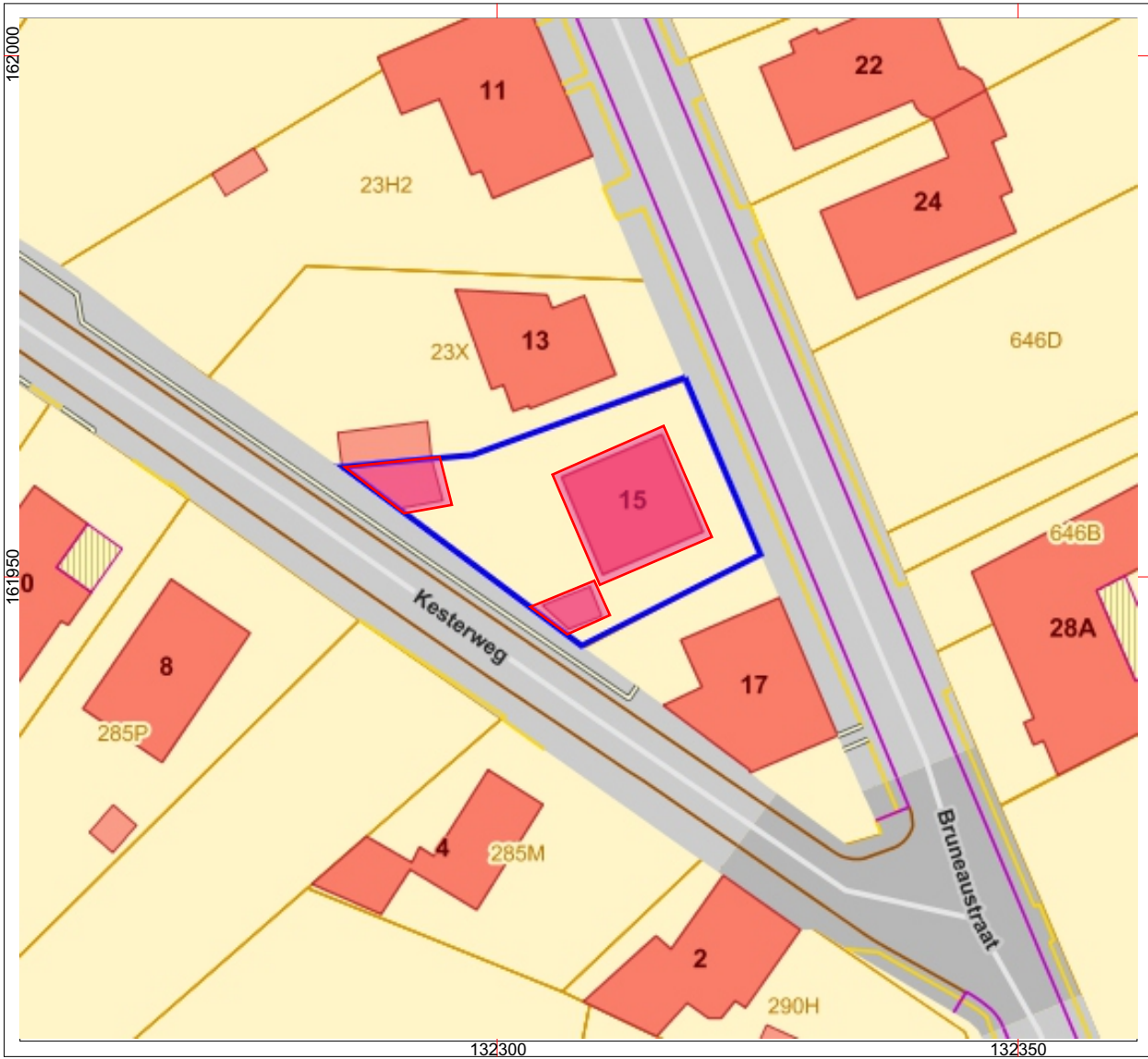
GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

HAAS land
 Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
 Bijlage 19: Archeologische situering - Bron: geopunt.be
 Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied rood omkaderd

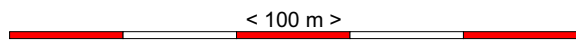
GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

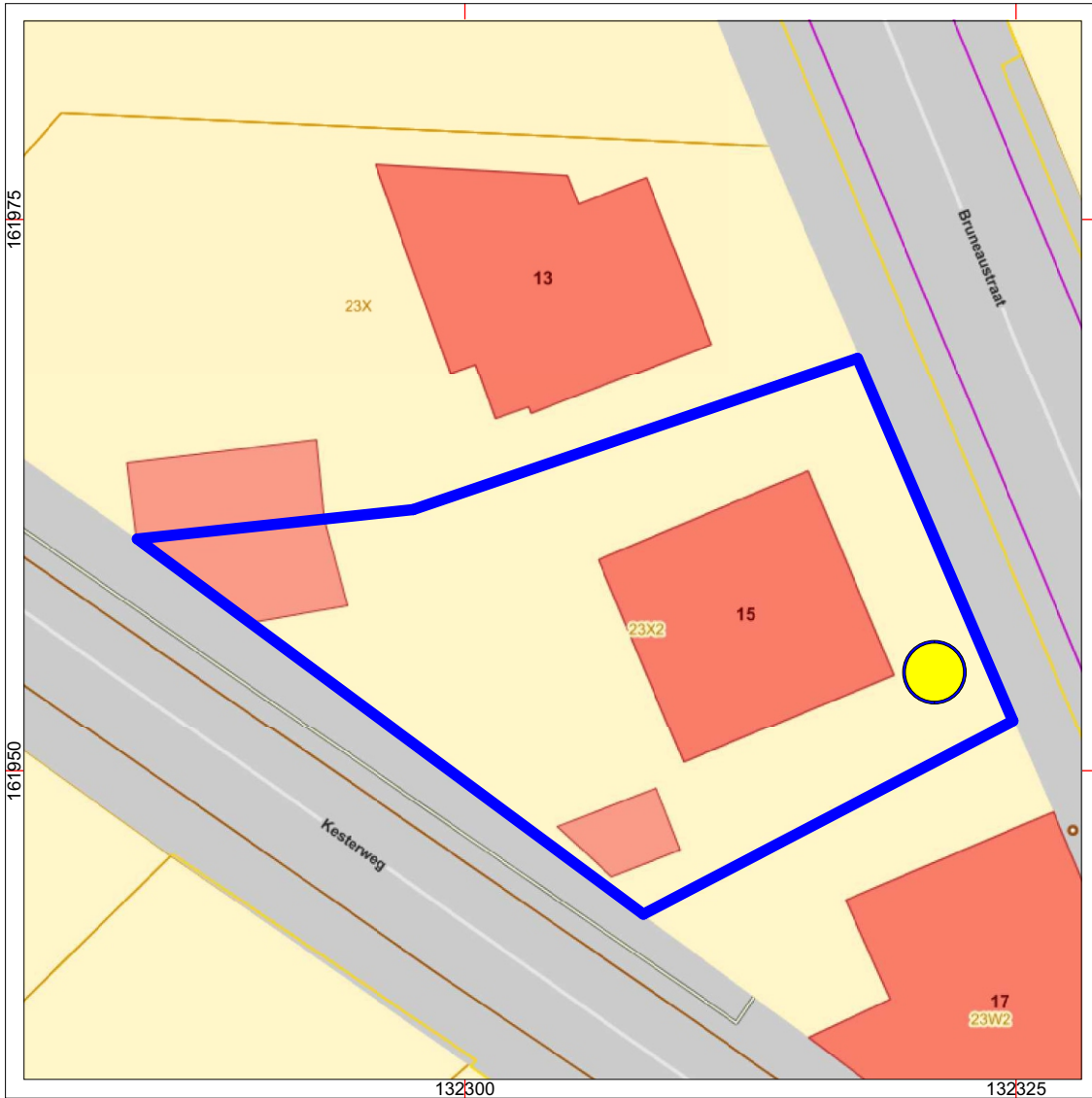

HAAST
bv/ba

Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
 Bijlage 20: Verstoorde zones - Bron: www.geopunt.be
 Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

HAAST bvba

Project: Gooik (Kester), Bruneastraat 15 - Projectcode: 2019D321
 Bijlage 21: Onderzoeksgebied (●regenwaterput) - Bron: E. Gettemans
 Datum aanmaak plan: 27/04/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

< 25 m >

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel